

Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas m.m.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändringar i ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2005:403) i proposition 2010/11:70. Ändringarna syftar till att anpassa den svenska lagstiftningen till de EU-författningar som ingår i det s.k. tredje inre marknadspaketet för el och naturgas. Av samma skäl föreslår regeringen även två nya lagar som gäller certifiering av stamnätsföretag för el respektive vissa naturgasföretag. Propositionen tillstyrks också i dessa delar. I en reservation (S, V) yrkas avslag på ändringen i ellagen som gäller den beslutande myndigheten vid förhandsprövning av nättariffer för stamnätet.

Ett förslag i propositionen om en ändring av ellagens definition av intäktsram tillstyrks av utskottet. Denna ram är en central del av den modell för förhandsprövning av nättariffer som ska börja tillämpas från det kommande årsskiftet.

I betänkandet behandlas även ett antal motioner med elmarknadspolitisk anknytning från den allmänna motionstiden 2010. Samtliga dessa motioner avstyrks i berörda delar. I två reservationer (S, MP, V respektive S, V) framförs andra uppfattningar än dem utskottets majoritet står bakom.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden	8
Inledning	8
Beslutande myndighet vid förhandsprövning av nättariffer för	
stamnätet	8
Propositionen	8
Motionen	9
Vissa kompletterande uppgifter	10
Utskottets ställningstagande	11
Lagförslagen i övrigt	11
Inledning	11
Propositionen	12
Motionen	15
Utskottets ställningstagande	15
Smarta elnät samt mätning och debitering av el	15
Motionerna	16
Vissa kompletterande uppgifter	17
Utskottets ställningstagande	22
Elmarknadens funktion och utveckling	23
Motionerna	23
Vissa kompletterande uppgifter	24
Utskottets ställningstagande	27
Vissa övriga elmarknadsfrågor	28
Motionerna	28
Vissa kompletterande uppgifter	29
Utskottets ställningstagande	30
Reservationer	31
1. Beslutande myndighet vid förhandsprövning av nättariffer för	
stamnätet, punkt 1 (S, V)	31
2. Smarta elnät samt mätning och debitering av el, punkt 3 (S, MP,	
V)	32
3. Elmarknadens funktion och utveckling, punkt 4 (S, V)	33
Särskilt yttrande	35
Lagförslagen i övrigt, punkt 2 (S)	35
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	36
Propositionen	36
Följdmotionen	36
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	36
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	39

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Beslutande myndighet vid förhandsprövning av nättariffer för stamnätet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring av ellagen (1997:857) såvitt avser 5 kap. 3 och 10–17 §§. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:70 punkt 3 i denna del och avslår motion 2010/11:N6 yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (S, V)

2. Lagförslagen i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) lag om certifiering av stamnätsföretag för el,
- b) lag om certifiering av vissa naturgasföretag,
- c) lag om ändring i ellagen (1997:857) i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet har föreslagit under punkt 1,
- d) lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:70 punkterna 1, 2, 3 i denna del och 4 samt avslår motion 2010/11:N6 yrkande 3.

3. Smarta elnät samt mätning och debitering av el

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:N218, 2010/11:N237, 2010/11:N254, 2010/11:N309, 2010/11:N329 yrkandena 1–4, 2010/11:N369 yrkandena 2 och 5 samt 2010/11:N437 yrkandena 5 och 6.

Reservation 2 (S, MP, V)

4. Elmarknadens funktion och utveckling

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:N6 yrkande 4, 2010/11:N304, 2010/11:N313, 2010/11:N331, 2010/11:N351 och 2010/11:N385.

Reservation 3 (S, V)

5. Vissa övriga elmarknadsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:N236, 2010/11:N284 och 2010/11:N294.

Stockholm den 17 maj 2011

På näringsutskottets vägnar

Mats Odell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Odell (KD), Lars Johansson (S), Hans Rothenberg (M), Carina Adolfsson Elgestam (S), Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S), Eva Flyborg (FP), Börje Vestlund (S), Lars Isovaara (SD), Borianana Åberg (M), Johan Johansson (M), Ingemar Nilsson (S), Helena Lindahl (C), Lise Nordin (MP) och Jens Holm (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

- proposition 2010/11:70 Tredje inre marknads paketet för el och naturgas
- en motion som har väckts med anledning av propositionen
- 15 motioner från den allmänna motionstiden 2010.

Bakgrund

Tredje inre marknads paketet för el och naturgas

Den 13 juli 2009 antog Europaparlamentet och rådet det s.k. tredje inre marknads paketet för el och naturgas. Paketet består av följande fem lagstiftningsakter:

- Elmarknadsdirektivet¹
- Gasmarknadsdirektivet²
- Förordning om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel³
- Förordning om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten⁴
- Förordning om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (byråförordningen)⁵

Paketet syftar till att fullborda inrättandet av en gemensam inre marknad för el och naturgas. Det omfattar bl.a. nya och mer detaljerade åtgärder som ska främja harmoniseringen och dess effekter. Vidare bildas en byrå för samarbete mellan nationella energitillsynsmyndigheter (Agency for the Cooperation of Energy Regulators, Acer). Genom att harmonisera regelverket och främja utvecklandet av gränsöverskridande handel skapas förutsättningar för effektiva konkurrensutsatta marknader för el och naturgas.

Paketet omfattar åtgärder inom ett flertal områden, däribland sådana som syftar till att skapa en mer effektiv åtskillnad mellan överföringsverksamhet och konkurrensutsatt verksamhet, bestämmelser som innebär ett

¹ Direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).

² Direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).

³ Förordning (EG) nr 714/2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 (EUT L 211, 14.8.2009, s. 15, Celex 32009R0714).

⁴ Förordning (EG) nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 (EUT L 211, 14.8.2009, s. 36, Celex 32009R0715).

⁵ Förordning (EG) nr 713/2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 211, 14.8.2009, s. 1, Celex 32009R0713).

utökat konsumentskydd samt ett mer detaljerat regelverk kring de nationella tillsynsmyndigheternas befogenheter och uppgifter. Även behovet av samarbete betonas, varvid Acer ges en viktig roll, framför allt när det gäller regelverket för gränsöverskridande sammanlänknings.

Inom ramen för de EU-förordningar som nämns ovan skapas två organisationer, Entso-e för el och EntsoG för gas, som ska fungera som samarbetsorgan för de certifierade transmissionsnätstörnager för el och naturgas. Dessa båda organisationer kommer bl.a. att arbeta med att ta fram nätföreskrifter och investeringsplaner för de inre marknaderna för el och naturgas. Det tredje inre marknadspaketets processer utgår från att de aktörer som har relevant kompetens tar fram det mer detaljerade regelverket, vilket senare godkänns av Acer eller Europeiska kommissionen eller genom ett kommittéförfarande. Denna ansats används exempelvis vid utarbetandet av de nätföreskrifter som ska tas fram av Entso-e respektive EntsoG.

Förarbeten

I juli 2009 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare (dir. 2009:21) med uppdrag att följa det pågående arbetet inom EU med att utforma gemensamma regler för den inre marknaden för el och naturgas och lämna förslag till lagstiftning och regelverk i övrigt som krävs för att genomföra det tredje inre marknadspaketet. I uppdraget ingick också att utreda behovet av förändrade bestämmelser om funktionell åtskillnad på naturgasmarknaden och eventuellt föreslå sådana förändringar. I maj 2010 överlämnade Nya el- och gasmarknadsutredningen sitt betänkande Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas – Fortsatt europeisk harmonisering (SOU 2010:30) till näringsminister Maud Olofsson. Betänkandet har remissbehandlats.

I maj 2010 lämnade Energimarknadsinspektionen in en skrivelse till Regeringskansliet med förslag till ändringar i ellagen (1997:857) i fråga om definitionen av intäktsram. Skrivelsen har remissbehandlats. Regeringskansliet har även utarbetat en promemoria (Avgränsning av gasnätverksamhet) som också har remissbehandlats.

I februari 2011 beslutade regeringen att begära Lagrådets yttrande över ett lagförslag. I propositionen har regeringen i huvudsak följt Lagrådets förslag.

Målen för den svenska politiken för el- och naturgasmarknaderna

Målet för elmarknadspolitiken är att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång på el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Målet innebär en strävan mot en väl fungerande marknad med ett effektivt resursutnyttjande och en effektiv prisbildning. Målet omfattar en vidareutveckling av den gemensamma elmarknaden i Norden. Detta innebär en fortsatt satsning på harmonisering av regler och ett utökat samarbete mellan de nordiska länderna.

Målet för politiken för naturgasmarknaden är att vidareutveckla gasmarknadsreformen så att en effektiv naturgasmarknad med verklig konkurrens kan uppnås.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen nya lagar om certifiering av företag som bedriver överföring av el i stamledningar respektive naturgas genom högttrycksledningar. Vidare föreslås ett antal ändringar i ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2005:403). Syftet med förslagen är att genomföra EU:s tredje inre marknads paket för el och naturgas.

En el- eller naturgasleverantör som övertar leveranserna till en kund ska enligt förslag i propositionen få göra detta 14 dagar efter en anmälan till nätföretaget. Nya bestämmelser som syftar till att stärka konsumenternas ställning på el- och naturgasmarknaderna ingår också bland regeringens förslag. Strängare krav på avgränsning av överföringsverksamhet, dvs. i huvudsak den överföring av el som sker på stamnätet och den överföring av gas som sker i högttrycksledningar, föreslås också. För att säkerställa att åtskillnadskraven är uppfyllda finns förslag om krav på certifiering av stamnätsföretag för el och transmissionsnätsoperatörer på naturgasmarknaden.

Skyldigheten att upprätta en övervakningsplan med åtgärder för att förebygga diskriminerande beteende på marknaden ska inskränkas till att avse nätföretag som ingår i samma koncern som företag som bedriver produktion eller handel. Ett nätföretag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan ska utse en särskild övervakningsansvarig. El- och naturgasföretag som ingår i koncerner ska när de vänder sig till kunderna eller allmänheten vara skyldiga att tydligt ange vilken sorts verksamhet de bedriver – nätverksamhet eller produktion och handel.

Regeringen föreslår också nya bestämmelser om tidsfrister när det gäller tillsynsmyndighetens behandling av anmälningar mot nätföretag. På naturgasområdet föreslås nya bestämmelser om slutna distributionssystem och tillträde till anläggningar för lagring av naturgas.

Nätmyndigheten föreslås vara beslutande myndighet vid förhandsprövningen av elnätstariffer även när det gäller intäkter från stamledning, där prövningen enligt gällande bestämmelser ska göras av regeringen. Definitionen av intäktsram enligt ellagen förtydligas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2011, med undantag för bestämmelserna om leverantörsbyte, som föreslås träda i kraft den 1 oktober samma år, och bestämmelserna om beslutande myndighet vid förhandsprövningen av elnätstariffer, som föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Utskottets överväganden

Inledning

Allmänt om el- och gasmarknadsdirektiven

Elmarknadsdirektivet består av 51 artiklar. I propositionens kapitel 5 finns en genomgång av dessa artiklar och det redovisas vilka krav på lagstiftning eller andra åtgärder som respektive bestämmelse innebär. Denna genomgång refereras inte i detta betänkande. På motsvarande sätt redovisas gasmarknadsdirektivets 56 artiklar i propositionens kapitel 16. Noterbart är att huvuddelen av artiklarna i de båda direktiven inte föranleder några krav på författningsändringar. Bestämmelserna har i de fallen antingen redan inarbetats i svensk rätt i samband med att det nu gällande el- och gasmarknadsdirektivet genomfördes i Sverige eller så har regleringar av det slag som krävs en ännu längre historia i den svenska lagstiftningen.

Betänkandets disposition

Den aktuella propositionen har endast resulterat i en följdmotion (S). I motionen finns bl.a. två yrkanden som innebär avslag på begränsade delar av regeringens förslag till ändringar i ellagen. I den fortsatta texten behandlar utskottet inledningsvis ett av dessa yrkanden samt de delar av regeringens förslag som yrkandet tar sikte på. Därefter tar utskottet ställning till övriga förslag i propositionen.

I betänkandets avslutande delar behandlas ett antal elmarknadspolitiskt orienterade motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2010.

Beslutande myndighet vid förhandsprövning av nättariffer för stamnätet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i ellagen om den beslutande myndigheten vid förhandsprövning av nättariffer för stamnätet.

Jämför reservation 1 (S, V).

Propositionen

Av artikel 37.6 a i elmarknadsdirektivet framgår att det är den nationella tillsynsmyndigheten som ska fastställa eller åtminstone godkänna metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för bl.a. anslutning och tillträde till

nationella nät, inklusive överförings- och distributionstariffer och deras beräkningsmetoder. När det gäller förhandsprövningen av nättariffer har Sverige genomfört kraven i det tidigare elmarknadsdirektivet genom att de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära genom nättariffer under en tillsynsperiod, en intäktsram, fastställs i förväg. Nätmyndigheten fastställer intäktsramen i fråga om lokalnät och regionnät. När det gäller stamnätet fattas beslutet av regeringen. Kraven i det reviderade elmarknadsdirektivet innebär emellertid, enligt regeringens uppfattning, att det inte längre finns utrymme för att låta regeringen fastställa intäktsramen för stamnätet.

För att direktivet ska anses vara korrekt genomfört är det regeringens uppfattning att ansvaret för att fastställa intäktsramen därför måste ligga på nätmyndigheten även när det gäller stamnätet. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att nätmyndigheten, dvs. Energimarknadsinspektionen, ska pröva frågor om intäktsramen även när det gäller intäkter från en stamledning.

Svenska kraftnät har avstyrkt förslaget och anført att intäktsramen för stamnätet kommer att vara helt avgörande för om verket ska kunna uppfylla det av regeringen fastställda avkastningskravet. Om nätmyndigheten fastställer intäktsramen för stamnätet betyder det, enligt Svenska kraftnät, att den i princip också överprövar regeringens krav på avkastning. Detta vore principiellt felaktigt. Regeringen anser emellertid inte att Svenska kraftnäts invändningar är av en sådan beskaffenhet att de kan föranleda någon annan bedömning.

Motionen

Det är hög tid för en oberoende granskning av rimligheten i den nya nättariffmodell som Energimarknadsinspektionen har föreslagit, sägs det i Socialdemokraternas kommittémotion 2010/11:N6. Motionärerna anser inte att elkonsumenterna ska behöva betala samma nät två gånger. En lämplig modell måste beakta elnätens karaktär av naturliga monopol.

Vidare anser motionärerna att riksdagen bör avslå regeringens förslag om att den nationella tillsynsmyndigheten Energimarknadsinspektionen ska ta över ansvaret från regeringen när det gäller att fastställa intäktsramen även för stamnätsföretag. Motionärerna understryker att stamnätet spelar en central roll för den svenska elförsörjningen och att det är riksdagen som fastställer investeringsbudget för Svenska kraftnät. Mot denna bakgrund och med beaktande av att de även förordar en översyn av tillsynsmyndighetens nya nättariffmodell är motionärerna inte beredda att i nuläget flytta över ansvaret för att fastställa intäktsramen för stamnätet från regeringen till Energimarknadsinspektionen.

Vissa kompletterande uppgifter

Förhandsprövning av nättariffer

Våren 2009 antog riksdagen regeringens förslag om förhandsprövning av nättariffer (prop. 2008/09:141, bet. 2008/09:NU21). Inga reservationer fanns mot beslutet.

Beslutet innebär att förhandsprövning av elnätstariffer kommer att införas i Sverige fr.o.m. 2012. Enligt Energimarknadsinspektionen kommer förhandsprövningen att skapa större förutsägbarhet om nättariffernas totala storlek bland både kunder och företag.

Som underlag för utformningen av det nya prövningssystemet har Energimarknadsinspektionen på regeringens uppdrag tagit fram rapporten Förhandsreglering av elnätsavgifter – principiella val i viktiga frågor (EIR 2009:09). I rapporten lämnade inspektionen förslag till de förordningsbestämmelser som krävs för att elnätsföretagens intäktsram ska kunna beräknas inom ramen för en ny elnätsreglering. Det handlar bl.a. om hur företagens anläggningstillgångar ska värderas och om vad som ska beaktas när inspektionen värderar kvaliteten i nätföretagens sätt att bedriva sin verksamhet. Vidare beskrevs den tillsynsmodell som myndigheten utvecklar för att kunna fastställa intäktsramar på ett förutsägbart och ändamålsenligt sätt.

Läget i genomförandet av reformen

Under 2010 har Energimarknadsinspektionen informerat de runt 170 nätföretagen i Sverige om den nya regleringen. I början av april 2011 hade 160 elnätsföretag ansökt om intäktsramar för perioden 2012–2015. En första sammanställning visar att företagen sammanlagt vill ta ut ca 136 miljarder kronor av sina kunder. Summan kan jämföras med perioden 2008–2011 då företagen, enligt en preliminär uppskattning, kommer att ha intäkter på ungefär 103 miljarder kronor. I oktober 2011 väntas Energimarknadsinspektionen besluta om hur stora intäkter företagen ska tillåtas ha den kommande fyraårsperioden.

Interpellationssvar om uppföljning av nätavgifternas storlek

I ett svar på en riksdagsfråga (fr. 2010/11:N365) av Peter Hultqvist (S) daterat den 23 mars 2011 framhöll näringsminister Maud Olofsson att hon väldigt noga kommer att följa vilket utfall den nya nätavgiftsregleringen kommer att få på kundernas elnätsavgifter. Om den nya regleringen skulle visa sig leda till omotiverade höjningar, kommer näringsministern att vidta lämpliga åtgärder. Samma svar framförde ministern även under en interpellationsdebatt den 12 april 2011.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om vilken myndighet som ska fastställa intäktsramens storlek för stamnätet gör utskottet inte någon annan bedömning än regeringen. Därmed är utskottets uppfattning att det nya elmarknadsdirektivets utformning inte tillåter att den nuvarande svenska ordningen består, dvs. att detta beslut ska tas av regeringen. Utskottet står följaktligen bakom förslaget i propositionen om att ellagen ska ändras så att det blir nätmyndigheten, i dagsläget Energimarknadsinspektionen, som fattar detta beslut.

Motionsyrkandet om att den nya modellen för förhandsreglering av närtariffer borde ses över avstyrks av utskottet med hänvisning till att den nämnda modellen ännu inte har tillämpats och att det därför saknas underlag för att kunna bedöma dess effekter på nätavgifterna. När Energimarknadsinspektionen under kommande höst beslutar om nätbolagens intäktsramar för den tillsynsperiod som inleds fr.o.m. januari 2012 går det att få en första fingervisning om den nya modellens effekter på nätavgifterna. Utskottet noterar dessutom att näringsminister Maud Olofsson avser att mycket noga följa tillämpningen av modellen samt att vidta lämpliga åtgärder om modellen leder till omotiverade höjningar av elnätsavgifterna.

Med det anförda tillstyrks propositionen i denna del. Motion 2010/11: N6 (S) avstyrks i dessa delar.

Lagförslagen i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lagar om certifiering av stamnätsföretag för el och om certifiering av vissa naturgasföretag. Utöver detta antar riksdagen de ändringar i ellagen respektive naturgaslagen som regeringen föreslår i propositionen.

Jämför särskilt yttrande (S).

Inledning

Som redan har nämnts ovan medför huvuddelen av el- och gasmarknadsdirektivens bestämmelser inga krav på författningsändringar i Sverige. Motsvarande bestämmelser fanns i tidigare direktiv med liknande inriktning och har redan genomförts i svensk rätt eller så är den svenska lagstiftningen på området redan utformad på ett sådant sätt att den tillgodoser de nytillkomna bestämmelserna i det tredje inre marknads paketet för el och naturgas. Oaktat detta innehåller propositionen ett antal förslag till anpassningar av den nuvarande svenska lagstiftningen och till två helt nya lagar. Utöver det ovan redan behandlade motionsyrkandet har endast en invändning rests mot regeringens förslag i övrigt. Mot den bakgrunden refereras

de övriga lagändringsförslagen i den fortsatta texten endast mycket översiktligt. För en mer utförlig beskrivning av regeringens överväganden bakom förslagen eller de bestämmelser i tredje inremarknadspaketet som ligger till grund för förslagen hänvisar utskottet till propositionen.

Propositionen

Byte av elleverantör

Regeringen föreslår att en elleverantör som övertar leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt ska få göra detta 14 dagar efter en anmälan till nätkoncessionshavaren. Den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagspunkt efter en sådan anmälan ska få göra det fr.o.m. den dag då elleverantören övertar leveranserna.

Konsumentfrågor på elområdet

Regeringen konstaterar att den svenska elmarknaden i stort sett fungerar i enlighet med elmarknadsdirektivets intentioner när det gäller innehållet i avtal mellan elföretag och konsument. Regeringen föreslår dock att bestämmelserna i ellagen om att ett avtal mellan en konsument och en elleverantör ska innehålla ett antal uppgifter som räknas upp i elmarknadsdirektivet. Andra konsumentfrämjande förslag är bl.a. att elleverantörer inte ska få missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt denne har valt och att elkunder ska ha rätt till en god standard på både tillhandahållandet av tjänster och behandlingen av klagomål från elleverantörens eller nätföretagets sida. Elkunderna ska även tillförsäkras underrättelse i god tid om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren.

Åtskillnad av stamnätsföretag och distributionsnätsföretag

När det gäller stamnätsföretag innebär elmarknadsdirektivet en skärpning av kraven på åtskillnad mellan nätverksamheten å ena sidan och produktion av och handel med el å den andra. Regeringen föreslår därför vissa ändringar i ellagen med innebörden att åtskillnadskraven skärps. Det handlar exempelvis om åtgärder för att stärka stamnätsföretagets oberoende i förhållande till företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas. Andra åtgärder syftar till att stärka den personella åtskillnaden.

Även när det gäller distributionsnätsföretag föreslår regeringen vissa lagändringar som syftar till att stärka åtskillnaden i vertikalt integrerade företag. Det gäller exempelvis tydligare regler om hur företaget får agera i samband med kommunikation och varumärkesprofilering.

Certifiering av stamnätsföretag

I artikel 10 i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om utnämning och certifiering av systemansvariga för överföringssystem. Regeringen föreslår att stamnätsföretag inte ska få bedriva överföring av el i stamledningar utan certifiering. Förfarandet regleras i en ny lag för att inte onödan belasta ellagen med bestämmelser som sällan kommer att behöva tillämpas i praktiken.

Gasmarknadsdirektivet och EU-förordningen om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten

Det nya gasmarknadsdirektivet innehåller en rad bestämmelser som i sak är oförändrade i förhållande till det äldre gasmarknadsdirektivet. I dessa delar har regeringen gjort i stort sett samma bedömning som vid det tidigare genomförandet (se prop. 2004/05:62).

Nya bestämmelser om konsumentskydd behöver dock föras in i naturgaslagen, och vissa ändringar av bestämmelserna om leverantörbytte behöver göras. Regeringen anser också att det är motiverat med lagstiftning med anledning av nya krav på åtskillnad. Kravet på åtskilt ägande, som i huvudsak ska gälla även i förhållande till elmarknaden, innebär att en transmissionsnätsoperatör inte får bedriva produktion av naturgas eller produktion av eller handel med el. Vidare ställs krav på att systemansvariga för överföringssystem ska utses och certifieras. Bestämmelserna om denna certifiering samlas i en ny lag. För en närmare beskrivning av regeringens överväganden och förslag när det gäller förutsättningarna för certifiering, förfarandet vid certifiering etc. hänvisas till kapitel 22 i propositionen.

Förordning (EG) nr 715/2009 innehåller en närmare detaljreglering av hur transmissionsnätsoperatörer ska utöva sin verksamhet. De nya bestämmelserna omfattar villkor för tillträde till anläggningar för kondenserad naturgas (liquid natural gas, LNG) och till vissa andra lagringsanläggningar. Nyheterna i övrigt berör bl.a. certifieringsproceduren, inrättandet av Entsog och Acers övervakning av Entsogs verksamhet.

En EU-förordning är bindande i sin helhet och direkt tillämplig i varje medlemsstat. Det är endast i de fall svensk rätt strider mot förordningen som ändringar i den svenska lagstiftningen är nödvändiga liksom även vissa anpassningar av regelverket i förordningar och instruktioner. I det här aktuella fallet krävs en generell hänvisningsändring i det svenska regelverket till den nya förordningen.

Regeringen konstaterar vidare att det pågår ett utredningsarbete med bäring på förordningens bestämmelser. I juni 2010 beslutade regeringen om direktiv för en utredning om den framtida hanteringen av systemansvaret för gas m.m. (dir. 2010:60). I direktiven ingår bl.a. att utreda om den svenska marknadsmodellen för naturgas behöver anpassas för att harmonisera med gällande regelverk inom EU. Utredningen har antagit namnet Framtida hantering av systemansvar för gas m.m. (N2010:05) och ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 maj 2011.

EU-förordningen om en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter

Bestämmelserna i den s.k. byråförordningen är nya. Det är i första hand Energimarknadsinspektionen som berörs av den nya EU-myndighetens (Acers) verksamhet. Regeringen anser att det är lämpligt att komplettera myndighetens instruktion med en upplysning om att Energimarknadsinspektionen ska fullgöra de uppgifter som följer av byråförordningen.

Definition av intäktsram

Under arbetet med den nya tillsynsmodellen för förhandsreglering av nättariffer har uppmärksamats ett behov av att förtydliga vilka intäkter som ska stämmas av mot den beräknade intäktsramen. För att undanröja ottydigheter föreslår regeringen att ellagen ändras så att begreppet intäktsram avser de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen om certifiering av stamnätsföretag för el ska träda i kraft den 1 augusti 2011. Bestämmelserna om certifiering i förhållande till tredjeland ska tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till nätmyndigheten efter den 2 mars 2013. Ett stamnätsföretag ska få fortsätta bedriva överföring av el i stamledningar t.o.m. utgången av augusti 2011 eller, om företaget har ansökt om certifiering före den tidpunkten, till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft trots att kravet på certifiering inte är uppfyllt. Motsvarande tidpunkter och övergångsbestämmelser gäller för den nya lagen om certifiering av vissa naturgasföretag.

Ändringarna i ellagen ska träda i kraft den 1 augusti 2011 utom i fråga om reglerna om byte av elleverantör och balansansvarig, som ska träda i kraft den 1 oktober 2011, och om beslutande myndighet vid förhandsprövning av nättariffer, där bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2012. Ett stamnätsföretag som har ansökt om certifiering ska få bedriva verksamhet utan hinder av kravet på oberoende av produktion och handel till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft, dock längst t.o.m. den 2 mars 2012. Motsvarande tidpunkter och övergångsbestämmelser gäller för ändringarna i naturgaslagen.

Konsekvensanalys

Regeringens förslag påverkar främst Energimarknadsinspektionen, Svenska kraftnät och de enskilda el- och naturgasföretagen. Förslagen berör också i viss mån de allmänna förvaltningsdomstolarna. För Energimarknadsinspektionens del gör regeringen bedömningen att det totala resursbehovet inte påverkas av de förslag som läggs fram i propositionen. Om förslagen medför nya arbetsuppgifter kan dessa hanteras inom befintliga ekonomiska

ramar. När det gäller Svenska kraftnät är regeringens sammanfattande bedömning att förslagen i propositionen inte har några anslagsmässiga konsekvenser. Övriga myndigheter som exempelvis allmänna förvaltningsdomstolar och Regeringskansliet berörs endast marginellt av förslagen.

Förslagen i propositionen kommer att få konsekvenser för företag som verkar inom olika delar av el- och naturgasmarknaderna. Företagsgrupper som berörs är elleverantörer och elnätsföretag samt gashandelsföretag och gasnätsföretag. Konsekvenserna redovisas på s. 229–232 i propositionen.

Motionen

I Socialdemokraternas kommittémotion 2010/11:N6 yrkas avslag på förslaget till ändringar i ellagen som vidgar tolkningen av vilka intäkter som ska ingå i den intäktsram som utgör en central del i den nya modellen för förhandsprövning av nättariffer. Motionärerna anser att en ny nättariffmodell måste beakta elnätsens karaktär av att vara naturliga monopol. I avsaknad av sådana hänsyn är de inte beredda att acceptera förslaget i propositionen till förändringar i ellagen.

Utskottets ställningstagande

I propositionen föreslår regeringen två nya lagar samt ändringar i ellagen respektive naturgaslagen. Syftet med ändringarna är främst att anpassa den svenska lagstiftningen till de krav som ställs i de fem EU-författningar som utgör det tredje inre marknads paketet för el och naturgas.

Tidigare har utskottet redovisat sin syn på en del av propositionen som har berörts i följdmotionen (beslutande myndighet vid förhandsprövning av nättariffer). Utskottet har inget att invända mot de delar av propositionen som inte redan har varit föremål för utskottets ställningstagande. Propositionen tillstyrks således i dessa delar. Motion 2010/10:N6 (S) avstyrks i berörd del.

Smarta elnät samt mätning och debitering av el

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om smarta elnät och om mätning och debitering av el m.m. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredning av utredningsförslag och till en aviserad proposition som väntas behandla dessa frågor.

Jämför reservation 2 (S, MP, V).

Motionerna

I motion 2010/11:N254 (M) konstateras att det är elnätsbolagen som enligt ellagen har ansvaret för mätningen av överförd el. Nätbolagen läser av mätarna en gång per månad och skickar uppgifterna till elleverantören som sedan debiterar kunden. Dessutom sänder elnätsbolagen en faktura till kunden för elnätsavgiften. Enligt motionären ger metoden ingen stimulans för att spara el eller göra elen billigare, något som ligger i kundernas intresse. Motionären anser att det är dags att se över elmätarmonopolet och ellagen, som skapar en brist på konkurrens och valfrihet.

Sverige har en stark potential att utveckla smarta elnät som inte bara skulle öka energieffektiviteten utan också leda till nya lösningar som kan exporteras till andra länder, sägs det i motion 2010/11:N309 (M). Därför bör man se över de möjligheter som finns att stimulera till samarbete mellan stat, kommuner och andra aktörer på elmarknaden för att utveckla testområden för smarta elnät i Sverige.

Småskalig produktion av el har stor potential i Sverige, slås det fast i motion 2010/11:N329 (MP). Genom att göra det enklare och mer lönsamt för småskalig elproduktion frigörs kapital och kreativitet hos ett stort antal hushåll för att snabbt bygga ut förnybar elproduktion. Det snabbaste och mest effektiva sättet att öka intresset för egenproducerad el är att ge alla mindre elleverantörer rätt till nettomätning. Motionärerna anser att det borde vara en självklarhet att lagstiftningen ger alla mindre elproducenter rätt till nettomätning oavsett vilken nätoperatör man råkar vara ansluten till. Vidare är de av den uppfattningen att nettomätning ska uppmuntras genom att tiden för kvittning av konsumtion och produktion ska gälla kvartalsvis. På så sätt skapas bättre förutsättningar för enskilda producenter att under kvartalet vara nettokonsumenter.

Med dagens system kan man som småskalig elproducent dock straffas om ens anläggning skulle producera mer än hushållet konsumerar. Motionärerna anser att mindre elleverantörer bör ges en lagstadgad rätt att leverera el till nätet utöver den egna konsumtionen upp till en viss nivå utan att riskera att behöva betala nätavgift i efterhand.

Vidare förordar de ett fastprssystem som innebär att leverantören får en fast ersättning för den förnybara el som levereras från små vindkrafts- och solcellsanläggningar, högre än för den vanliga elproduktionen. Med sådan lagstiftning kan varje medborgare bli elproducent, och elnätsbolagen måste ta emot deras elektricitet och betala fasta priser för den.

I dag har elkonsumenterna i praktiken inga andra möjligheter att reagera på det elpris man erbjuds än att avstå från att konsumera, framhålls det i Miljöpartiets kommittémotion 2010/11:N437. Med elmätare som registrerar elanvändningen timme för timme, i kombination med differentierade elpriser, får elkunderna mycket större möjligheter och motiv att styra sin elanvändning bort från de effektoppar då elen är som dyrast att producera. Det innebär att energisystemet avlastas och utnyttjas mer effektivt.

Motionärerna förordar också att den fasta nätavgiften slopas. Om distributionskostnaderna bakas in i det elpris elföretagen tar ut av sina kunder blir åtgärder för energieffektivisering i hushållen mer lönsamma. Lägre elanvändning minskar också behovet av utbyggd distributionskapacitet, vilket sänker distributionskostnaderna. Det är därför också bra för samhälls-ekonomi.

En välfungerande elmarknad som kan hålla konkurrenskraftiga priser är viktig både för svenska hushåll och företag, sägs det i motion 2010/11: N218 (FP). Motionärerna konstaterar att även om det finns en nordisk marknad för själva elproduktionen är marknaderna för eltjänsterna till kunder fortfarande i stort sett nationella. För att öka konkurrensen om slutkunden behöver regelverken om bl.a. leverantörsbyten och elmätning harmoniseras i de nordiska länderna. För att stimulera en fortsatt utveckling av elmarknaden bör bl.a. marknaden för elmätare avregleras.

Teknikutvecklingen har gjort att en elmätare kan lagra och överföra timavläst elanvändning, noteras det i motion 2010/11:N237 (FP). Utvecklingen på elmarknaden kan leda till att vi får ett behov att flytta effektuttaget under dygnets timmar. Problemet kan lösas genom en övergång till nästa generation av Internet, IPv6 (Internet Protocol Version 6). Motionärerna vill att regeringen tillsätter en utredning om hur Internet IPv6 snabbare kan "etableras" i Sverige för att ingå i övergången till smartare elmätning.

I Vänsterpartiets kommittémotion 2010/11:N369 konstateras att småskalig elproduktion i bostäder eller annan bebyggelse har potential till ökad förnybar elproduktion och breddad kunskap om smarta energilösningar. Motionärerna vill att alla mindre elleverantörer ska få rätt att sälja el till nätet genom s.k. nettomätning. Det innebär att den småskaliga elproducenten får kvitta överskottsel som levereras ut på elnätet vid hög elproduktion mot den el som köps in när den egna produktionen är låg. Vidare anser motionärerna att det ska utvecklas stödformer för att driva på introduktionen av ny produktion av förnybar el där tekniken ännu inte nått full kommersiell mognad. Dessa tekniker drivs inte fram av dagens elcertifikatsystem. Motionärerna förordar därför att ett kompletterande fastprissystem för leveranser av förnybar el skyndsamt bör utredas och prövas.

Vissa kompletterande uppgifter

Kort om ellagens krav på mätning av el

Den som har nätkoncession är skyldig att utföra mätning av mängden överförd el och dess fördelning över tiden (3 kap. 10 § ellagen). Hur överföringen i gränspunkter mellan olika nät ska mätas och rapporteras framgår närmare av förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el.

I december 2006 beslutade regeringen om en ändring i den nyssnämnda förordningen med innebörden att månadsvis mätning, avläsning och rapportering av el gäller för alla kunder fr.o.m. den 1 juli 2009.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2010 behandlade näringsutskottet regeringens proposition om enklare och tydligare regler för förnybar elproduktion (prop. 2009/10:51, bet. 2009/10:NU11). Riksdagens beslut innebär bl.a. att vissa små elproducenter slipper betala nätavgift för sin inmatning av el och att de kan medges undantag från kraven på att upprätta en risk- och sårbarhetsanalys och en s.k. övervakningsplan. De nya reglerna trädde i kraft den 1 april 2010.

I anslutning till behandlingen av den nyssnämnda propositionen tog utskottet även ställning till motioner om mätning och debitering av el. Flera av de då aktuella yrkandena är i identisk eller snarlik lydelse föremål för utskottets ställningstagande även i detta betänkande. Vid förra årets behandling avstyrktes samtliga motioner med hänvisning till bl.a. tidigare uttalanden från utskottet om att inriktningen på längre sikt bör vara att alla kunder ska ha mätsystem som klarar timvis mätning, avbrottsregistrering, effektstyrning m.m. Vidare hänvisade utskottet till det uppdrag som Energimarknadsinspektionen nyligen fått (se vidare nedan). I en reservation (V, MP) förordades bl.a. införande av nettomätning och ett fastprissystem. I en motivreservation (S) hänvisades till det utredningsarbete om mätning av el och om en utveckling av elcertifikatssystemet som då pågick.

Uppdrag om nettodebitering

I regleringsbrevet för 2010 gav regeringen Energimarknadsinspektionen i uppdrag att utreda vilka för- och nackdelar en reglering om nettodebitering skulle innebära och vilka effekter en sådan reglering skulle få på skyldigheten att betala energiskatt på el samt andra eventuella konsekvenser. I uppdraget ingick att göra en bedömning av om det är lämpligt att införa en reglering om nettodebitering.

I november 2010 redovisades Energimarknadsinspektionen uppdraget i rapporten Nettodebitering – Förslag till nya regler för elanvändare med egen elproduktion (EIR 2010:23).

Förslag om en övergång till timmätning

I regleringsbrevet för 2010 fick Energimarknadsinspektionen också i uppdrag att analysera vilka ekonomiska och legala konsekvenser en övergång till timmätning skulle innebära för elanvändare med ett säkringsabonnemang på högst 63 ampere, dvs. sådana som i dag mäts månadsvis. I uppdraget ingick även att utreda om det ska vara möjligt för ett elnätsföretag att hantera samtliga kunder som timkunder i schablonavräkningen enligt nuvarande regelverk.

Uppdraget redovisades i november 2010 i rapporten Ökat inflytande för kunderna på elmarknaden (EIR 2010:22). I rapporten berörs flera alternativa lösningar, men myndigheten gör bedömningen att timmätning i ett första skede bör införas för kunder med en förbrukning på över 8 000 kWh per år. Förslaget omfattar inte alla kunder eftersom kostnaderna för att timmätta samtliga kunder bedöms vara alltför höga i relation till den effekt som kan förväntas för kunder med en lägre förbrukning.

Utredning om smarta elmätare och intelligenta nät

Energimarknadsinspektionen har även haft regeringens uppdrag att utreda förutsättningarna för en utbyggnad och en utvecklad användning av smarta mätare och intelligenta nät. Uppdraget redovisades i december 2010 i rapporten Anpassning av elnäten till ett uthålligt energisystem (EIR 2010:18).

Beträffande det som tas upp i en motion om smarta elnät och internetstandarder konstateras i rapporten att kommunikation är ett nyckelbegrepp för intelligenta elnät, då de ska innehålla många olika typer av utrustning som måste kunna kommunicera. Nätets anläggningar är spridda över ett stort geografiskt område. Apparater som ska samverka i nätet kan dessutom komma från olika tillverkare och vara tillverkade vid olika tidpunkter.

För att hantera dessa hinder pågår ett intensivt standardiseringsarbete. En särskild utmaning är att det redan finns så många olika standarder för just IT-kommunikation, och att samlas kring en enda enhetlig standard kan därför vara svårt och processen tar tid.

Proposition om timvis mätning och nettomätning av el

Enligt uppgift från Näringsdepartementet pågår för närvarande ett arbete med att ta fram en proposition om timvis mätning och s.k. nettomätning av el som bygger på de ovan refererade utredningarna från Energimarknadsinspektionen. Propositionen kommer att vara av riktlinjekaraktär och avsikten är att den ska kunna lämnas till riksdagen senare under innevarande vår.

Nordisk slutkundsmarknad

Beträffande det som sägs i motion 2010/11:N218 (FP) om en nordisk harmonisering av slutkundsmarknaderna bör erinras om att de nordiska energiministrarna i september 2008 beslutade om en nordisk färdplan som är inriktad just på ytterligare harmonisering och integrering av elmarknaden. Målsättningen är att möjliggöra för marknadsaktörer och konsumenterna att verka fritt i hela Norden.

Under våren 2009 överlämnade de nordiska tillsynsmyndigheternas samarbetsorganisation (Nordreg) en rapport till de nordiska regeringarna med ett antal harmoniseringsförslag i syfte att möjliggöra en gemensam nordisk slutkundsmarknad.

I oktober 2010 antog de nordiska energiministrarna en kommuniké om en fortsatt utveckling av en nordisk slutkundsmarknad för el. Mot bakgrund av denna kommuniké har Energimarknadsinspektionen fått i uppdrag av regeringen att ta fram en statusrapport som beskriver nuläget i arbetet med att skapa en gemensam nordisk slutkundsmarknad. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 15 september 2011.

Beträffande ett fastprissystem för förnybar elproduktion m.m.

I Europa finns två huvudsakliga system för att stimulera produktionen av förnybar el: fastprissystem eller elcertifikat. I Sverige används ett system med elcertifikat. Vissa länder har kombinerat de båda systemen och har också kompletterat med exempelvis investeringsstöd för vissa förnybara teknologier samt med skattelättnader.

I några av motionerna ovan efterfrågas ett lagförslag om ett fastprissystem för småskalig förnybar elproduktion. Redan i samband med att det nuvarande elcertifikatssystemet infördes diskuterades olika modeller för att öka produktionen av förnybar el. Beträffande ett fastprissystem sade den dåvarande socialdemokratiska regeringen bl.a. följande (prop. 2002/03:40 s. 37):

Nackdelen med ett fastprissystem är i första hand att det inte skapar ett tydligt incitament till kostnadsminskningar hos producenterna. Därmed riskerar det att hämma teknikutveckling som pressar produktionskostnaderna, och det leder allmänt sett till lägre kostnadseffektivitet och sämre konkurrens. Ett fastprissystem skulle också vara negativt för producenternas möjlighet att nå det långsiktiga målet, att producera el på samma kommersiella villkor som annan elproduktion.

I regeringens energipolitiska proposition från våren 2009 (prop. 2008/09:163) framhölls att elcertifikatssystemet är ett effektivt och kraftfullt styrmedel för att öka den förnybara elproduktionen. Erfarenheterna av systemet är goda och regeringen ansåg att det bör utvecklas ytterligare (se vidare nedan).

Här bör även noteras att Energimarknadsinspektionen i rapporten Netto-debitering – Förslag till nya regler för elanvändare med egen elproduktion (EIR 2010:23) konstaterar att elcertifikatssystemet är avgörande för mängden tillkommande produktion av el från förnybara energikällor i Sverige men att systemet inte är utformat på ett sätt som gör att elanvändare med egen småskalig elproduktion enkelt kan tillgodogöra sig fördelarna med det.

Som ett led i att underlätta för småskalig produktion föreslår inspektionen därför att regeringen ger Energimyndigheten i uppdrag att utreda möjligheterna för elproducenter med små produktionsanläggningar att själva på månadsbasis svara för den mätning och rapportering för produktion inom ett icke koncessionspliktigt nät som ligger till grund för tilldelningen av elcertifikat, alternativt att en schablon styr tilldelningen.

Tak- och golvpriser på elcertifikat

Regeringens ambition att utveckla elcertifikatssystemet indikerar att en övergång till en renodlad variant av den andra huvudmodellen för stöd till förnybar elproduktion, dvs. ett fastprissystem, inte är aktuell. Däremot har Statens energimyndighet haft i uppdrag att se över behovet av golv- och takpriser i elcertifikatssystemet. Ett politiskt infört prisgolv brukar motiveras med att producenten av tillkommande förnybar el garanteras en minimiintäkt för elcertifikaten. En sådan lösning kan således anses vara besläktad med ett rent fastprissystem.

I rapporten Konsekvenser för elkunden av en höjd ambitionsnivå i elcertifikatssystemet (ER 2009:35) drog Energimyndigheten slutsatsen att fördelarna med ett pristak och ett prisgolv inte överväger nackdelarna och att ett sådant ingrepp i elcertifikatssystemet därför inte var att rekommendera.

I rapporten Åtgärder för att skydda elkunden mot höga elcertifikatspriser (ER 2010:27) förs ett mer utförligt resonemang om tak- och golvpriser. Den risk med en sådan konstruktion som beskrivs är att både tak- och golvpriser kan verka prisstyrande. Sätts exempelvis prisgolvet för högt kommer producenter att välja statlig inlösen av elcertifikaten framför att sälja dem på marknaden, och prisgolvet förvandlas till en subvention. Om prisgolvet ligger på en högre nivå än marknadspriset skulle göra på en marknad med fri konkurrens, kommer producenterna att göra övervinster. Oavsett om utgångspunkten är producentens intäkter från eller konsumentens kostnader för elcertifikat, anses nivåer på tak- och golvpriser vara svåra att sätta.

I rapporten förs också ett resonemang om tak- och golvpriser inom ramen för det gemensamma elcertifikatssystemet med Norge. Den slutsats som dras är att det är olämpligt att införa sådana priser innan en eventuell utvidgning ägt rum.

Energimyndigheten gör den sammantagna bedömningen att fördelarna med tak- och golvpriser inte överväger i nuläget men anser att frågan bör utredas igen i samband med nästa s.k. kontrollstation.

Höjt mål och vidareutveckling av elcertifikatssystemet

Våren 2010 tog riksdagen ställning till regeringens proposition om höjt mål och vidareutveckling av elcertifikatssystemet (prop. 2009/10:133, bet. 2009/10:NU16). Riksdagen godkände det nya målet för ökningen av förnybar el, som innebär en ökning med 25 TWh till 2020 jämfört med 2002 års nivå. Lagändringarna innebär bl.a. att elcertifikatssystemet förlängs t.o.m. 2035. I propositionen redovisade regeringen även uppfattningen att elcertifikatssystemet bör utvecklas för att omfatta fler länder och att inriktningen bör vara att en gemensam marknad med Norge etableras med början den 1 januari 2012.

I början av maj beslutade regeringen om en lagrådsremiss med en ny lag om elcertifikat som syftar till att göra lagen mer överskådlig och lättillgänglig. Det nya lagförslaget innebär bl.a. att mindre producenter av

förnybar el som själva använder elen de producerat får undantas från kvotplikt. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. En proposition som bygger på lagrådsremissen väntas före sommaren innevarande år.

Utskottets ställningstagande

I ett flertal motioner efterfrågas olika åtgärder som ska stimulera en ökad förbrukningsflexibilitet eller förbättrade möjligheter för elanvändare att även leverera el in till elnätet. Bland åtgärderna nämns bl.a. tim- respektive nettomätning av elförbrukningen.

Utskottet vill här erinra om att Energimarknadsinspektionen under 2010 hade regeringens uppdrag att utreda vilka för- och nackdelar ett införande av en reglering om nettodebitering skulle innebära. Vidare har inspektionen analyserat vilka ekonomiska och legala konsekvenser en övergång till timmätning kan få för mindre elanvändare. Enligt uppgift från Näringsdepartementet kommer en proposition om timvis mätning och nettomätning av el, som bygger på de nyssnämnda utredningarna, att lämnas till riksdagen senare under våren. Utskottet anser att det saknas skäl för riksdagen att föregripa regeringens förslag på detta område, och därför bör samtliga motioner med anknytning till det som väntas bli föremål för regeringens överväganden i den ovan omnämnda propositionen avslås.

När det gäller s.k. smarta nät konstaterar utskottet att Energimarknadsinspektionen nyligen även hade regeringens uppdrag att se över frågor med anknytning till smarta elmätare och intelligenta nät. Dessa frågor har också en nära koppling till de frågor som regeringen har för avsikt att behandla i den proposition som väntas inom de närmaste månaderna. Också här anser utskottet således att det finns skäl för riksdagen att avvakta regeringens ställningstaganden.

Utskottet är vidare av den uppfattningen att riksdagen i nuläget inte bör agera med anledning av motionsförslagen om ett fastprissystem för småskalig elproduktion. Utskottet hänvisar i den frågan till de betänkligheter som Energimyndigheten har redovisat mot att kombinera det huvudsakliga styrmedlet för förnybar elproduktion i Sverige – elcertifikatssystemet – med någon form av fastprismodell. I sammanhanget vill utskottet också påminna om att regeringen så sent som i början av maj beslutade om en lagrådsremiss med en ny lag om elcertifikat som bl.a. syftar till att ytterligare underlätta för småskalig produktion av förnybar el. Till detta kan även fogas att denna fråga har kopplingar till de ställningstaganden regeringen väntas göra i den kommande propositionen om nettomätning m.m.

Utskottet finner heller inte att riksdagen har något skäl att agera med anledning av motionsönskemålet om en ökad nordisk integrering av elmarknaderna. Det pågående arbetet med att etablera en gemensam nordisk slutkundsmarknad för el ligger i linje med vad som efterfrågas, och motionen kan därför anses vara tillgodosedd.

Sammantaget innebär det anförda att utskottet avstyrker samtliga motioner i avsnittet i berörda delar.

Elmarknadens funktion och utveckling

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till bl.a. aviserade och nyligen avslutade utredningar avslår riksdagen ett antal motioner som på olika sätt gäller elmarknadens funktion och utveckling.

Jämför reservation 3 (S, V).

Motionerna

I Socialdemokraternas kommittémotion 2010/11:N6 framhålls att situationen på elmarknaden motiverar en bred översyn av Energimarknadsinspektionens roll och uppgifter, vilken även bör omfatta frågor om hur myndigheten har valt att tolka sitt uppdrag under de tre år som har gått sedan den bildades. Motionärerna anser att elkonsumenternas intressen av låga och förutsägbara elkostnader måste tillgodoses på ett bättre sätt än som nu sker på den svenska elmarknaden och att detta kräver en väl fungerande tillsynsmyndighet.

I Sverige har det hittills varit svårt för ett hushåll som skaffat en egen vindsnurra eller solceller att koppla in dessa på elnätet och få betalt för överskottselen, sägs det i motion 2010/11:N304 (S). Mätavgiften har gjort att det har kostat mer än vad de producerat el för. Motionärerna anser att det är dags för regeringen att se över ellagstiftningen för att uppmuntra anslutningen av små anläggningar.

I motion 2010/11:N313 (S) begärs ett tillkännagivande om en översyn av marginalprissättningen på elmarknaden. En sådan översyn skulle, enligt motionärerna, kunna identifiera olika möjligheter att förhindra eller dämpa kraftiga framtida prissvängningar. Samtidigt bör Energimarknadsinspektionen få ett utökat uppdrag att kontrollera att aktörerna på elmarknaden inte manipulerar denna marknad.

Sedan elmarknaden avreglerades och den nordiska elbörsen tillkom har priset för elenergi ökat dramatiskt, konstateras det i motion 2010/11:N385 (S). Kapitalöverföringen från konsumenterna och industrin till elproducenterna har varit gigantisk. Priset för elektrisk energi har varit en viktig konkurrensfördel för den svenska industrin. Relativt låga elpriser har även varit en betydelsefull faktor för de svenska hushållens ekonomi.

För att möta en minskande elkonsumention har marknaden infört taxekonstruktioner med högre fasta kostnader. Det har i sin tur lett till att den som nyttjat mindre energi fått betala mer per kilowattimme än den som har slö-

sat, vilket är en orättfärdig konsekvens. Mot denna bakgrund anser motionärerna att elmarknaden och taxekonstruktionerna behöver ses över tillsammans med övriga nordiska länder.

I motion 2010/11:N331 (KD) begärs en översyn av gemensamma elabonnemang i flerbostadshus i syfte att begränsa elanvändningen. För att främja miljömedvetenheten borde dock någon form av individuell avläsning främjas, menar motionären.

Från och med hösten 2010 ska EU:s direktiv om främjande av förnybar energi vara genomfört, noteras det i motion 2010/11:N351 (KD). Enligt direktivet ska tillträde till elnätet för förnybara energikällor garanteras eller prioriteras. Det är, enligt motionären, viktigt att regeringen nu går vidare i arbetet med att underlätta för småskalig elproduktion, inte minst när det gäller regelförenklingar.

Vissa kompletterande uppgifter

Allmänt om elmarknaden

Elmarknaden i Sverige öppnades för konkurrens redan 1996. Målet för elmarknadspolitiken är att åstadkomma en effektiv elmarknad med en väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång på el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Detta innebär en strävan mot en väl fungerande marknad med ett effektivt utnyttjande av resurser och en effektiv prisbildning. Målet omfattar även en vidareutveckling av den gemensamma elmarknaden i Norden med inriktning på harmonisering av regler och ett utökat samarbete mellan de nordiska länderna.

De senaste åren har det skett stora förändringar på elmarknaderna i Norden och inom EU. Dessa förändringar har inneburit en övergång från nationella eller regionala monopol till internationella, konkurrensutsatta marknader, där elanvändaren själv kan välja elleverantör. I dag deltar alla nordiska länder utom Island i handeln på den nordiska elbörsen, Nord Pool. Den nordiska elmarknaden integreras även alltmer med marknaderna söder om Östersjön (främst Tyskland och Polen), och det förekommer även handel mellan Finland, Ryssland och Baltikum.

Varje år redovisar Energimarknadsinspektionen en rapport över situationen på elmarknaden vad gäller regleringsfrågor, konkurrens och frågor om försörjningstrygghet för EU-kommissionen. I rapporten ingår även en redovisning av Konkurrensverkets uppdrag att rapportera om vissa konkurrensfrågor på elmarknaden i enlighet med kraven i elmarknadsdirektivet. Den senaste rapporten (Sveriges el- och naturgasmarknad 2009 [EIR 2010:12]) kom i juni 2010.

Genomförandet av förnybarhetsdirektivet i Sverige

I motion 2010/11:N351 (KD) berörs genomförandet av förnybarhetsdirektivet i Sverige och då med särskilt fokus på möjligheterna att ansluta förnybar energi till nätet.

Förnybarhetsdirektivets artikel 16 handlar om åtkomst till och drift av näten. Artikelnen innehåller 11 punkter. Energimarknadsinspektionen har på regeringens uppdrag analyserat behovet av författningsändringar till följd av nyssnämnda artikel och av att föreslå eventuella författningsändringar. Analysen presenterades i en rapport hösten 2009 (Förnybara energikällor – åtkomst till och drift av näten. En analys av svensk lagstiftning i förhållande till Förnybarhetsdirektivets artikel 16, med förslag till författningsändringar, EIR 2009:10).

I juni 2010 antog riksdagen förslagen i propositionen Genomförande av direktiv om förnybar energi (prop. 2009/10:128, bet. 2009/10:NU18). I propositionen finns bestämmelser som bygger på förslag i Energimarknadsinspektionens rapport, som bl.a. syftar till att underlätta för elproducenter att ansluta nya produktionsanläggningar till elnäten. Näringsutskottet tillstyrkte enhälligt regeringens förslag till ändringar i el- respektive naturgaslagen.

I sammanhanget kan även nämnas att regeringen i den energipolitiska proposition som presenterades våren 2009 (prop. 2008/09:163) framhöll att tillträdet till elnätet, tillståndsprocessen och villkoren för nätanslutningar är viktiga faktorer för att underlätta utbyggnaden av förnybar elproduktion. Åtgärder som syftar till förenklade regler för nätanslutning av anläggningar för förnybar elproduktion är därför prioriterade.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2010 tog näringsutskottet senast ställning till motioner om elmarknadens funktion och utveckling (bet. 2009/10:NU11). Utskottet sade då att det stod bakom det ovan refererade målet för den svenska elmarknadspolitiken. Utskottet poängterade dock samtidigt att det är angeläget att regelverket för elmarknaden kontinuerligt granskas och vidareutvecklas för att skapa en effektivare marknad. Energimarknadsinspektionen och Konkurrensverket är i det avseendet centrala aktörer. Utskottet pekade också på ett antal åtgärder som hade vidtagits för att förbättra förhållandena på elmarknaden och gjorde den sammantagna bedömningen att regeringen visade förståelse för värdet av att elmarknaden fungerar väl. Utskottet ansåg inte att det var nödvändigt med några tillkännagivanden från riksdagen i linje med vad som efterfrågades i de då aktuella motionerna.

När det gäller frågor om bättre möjligheter att ansluta förnybar energiproduktion till elnätet ansåg utskottet att småskalig elproduktion bör uppmuntras som ett led i ambitionerna att öka andelen förnybart producerad el i energisystemet. Sverige har ett betydande åtagande att fullgöra när det gäller att ytterligare öka andelen förnybar energi i energisystemet. Utskottet ansåg att mer småskalig förnybar elproduktion är en viktig pusselbit i detta arbete och att det är angeläget att göra det lättare för småskaliga producenter av förnybar el att ansluta sig till elnätet och därigenom kunna sälja sin el.

Pågående regelförenklingsarbete

Beträffande det som sägs i motion 2010/11:N351 (KD) om regelförenklingsarbete kan nämnas att Energimarknadsinspektionen i december 2009 presenterade en rapport om hur myndigheten har arbetat med att förenkla regelverket och minska den administrativa bördan för landets energiföretag. Myndigheten konstaterar att el- och gasmarknaderna är i snabb utveckling, inte minst internationellt, vilket gör att lagstiftningen utökas varje år, med en allt starkare koppling till EU:s regelverk. Denna utveckling påverkar i sin tur energiföretagen som ofta får en ökad administrativ börda. I rapporten slås det fast att Energimarknadsinspektionen på längre sikt kommer att ha begränsade möjligheter att förenkla för företagen genom att begränsa regelfloran. För att förenkla för företagen inom ramen för den pågående utvecklingen av regelverket strävar myndigheten efter

- ett så enkelt regelverk som möjligt
- så få rapporteringstillfällen som möjligt för företagen
- ökad självreglering genom samarbete och förutsägbarhet
- en planlagd tillsyn så att företagen kan förutse vilka arbetsinsatser som krävs
- största möjliga samverkan mellan myndigheter (t.ex. genom att använda varandras insamlade uppgifter)
- största möjliga återanvändning av befintlig information.

Energimarknadsinspektionen har i uppdrag att inom sitt ansvarsområde bistå Tillväxtverket i mätningarna av företagens administrativa kostnader med en uppdatering av förändringarna i regelverken för 2010.

Ökad transparens på elmarknaden m.m.

Mot bakgrund av utvecklingen på elmarknaden under vintern 2009/10 ansåg regeringen att det fanns skäl att se över hur transparensen på elmarknaden och allmänhetens förtroende för elmarknaden kan förbättras. I juni 2010 fick därför Energimarknadsinspektionen i uppdrag att analysera aktuella frågor angående övervakning och transparens på elmarknaden. Uppdraget redovisades i november 2010 i rapporten Övervakning och transparens på elmarknaden (EIR 2010:21). I rapporten föreslog myndigheten bl.a. gemensamma branschetiska regler för de samägda kärnkraftverken, oberoende observatörer i kärnkraftföretagens styrelser och ett forum för ökad insyn i elbörsen NordPool. Vidare föreslogs det att regeringen ser över uppdragen för Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät. Kundernas förtroende kan, enligt inspektionen, öka om det blir tydligare vilken roll respektive myndighet har för övervakningen av elmarknaden. I rapporten säger sig Energimarknadsinspektionen också ha för avsikt att under 2011 påbörja en undersökning som syftar till att vidare utreda orsakerna till konsumenternas låga förtroendet för elmarknaden.

Energimarknadsinspektionens rapport har varit ute på remiss. Förslagen och remissinstansernas synpunkter bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Analys av elmarknaden ur ett konsumentperspektiv

Konsumentverket har på regeringens uppdrag genomfört en marknadsanalys av elmarknaden. Uppdraget har redovisats i rapporten *Fördjupad analys av elmarknaden för konsumenter – redovisning av ett regeringsuppdrag* (rapport 2010:15). I analysen har hinder för konsumenter att göra rationella val identifierats.

Enligt undersökningen har konsumenternas attityder till elmarknaden blivit bättre, men befinner sig fortfarande på en relativt låg nivå. Sammantaget pekade analysen på en positiv utveckling av elmarknaden för konsumenterna och därför lades inga mer genomgripande åtgärdsförslag fram.

Utskottets ställningstagande

Elmarknaden är på många sätt komplex. Den omfattar en gemensam konkurrensutsatt nordisk råkraftsmarknad, nationella konkurrensutsatta slutkundmarknader samt nationella nätmonopol. Marknadsaktörerna består exempelvis av stora elproducenter, elhandlare, små och stora nätbolag och elintensiv industri men också av blygsamt konsumerande hushållskunder. Staten spelar en viktig roll både som tillsynsorgan och som ägare och förvaltare av stamnätet. Elprisfrågor engagerar ett brett spektrum av aktörer, och de två senaste årens kärva vintrar med häftiga pristoppar på el har förstärkt intresset för elmarknadens funktion.

Utskottet anser att det är angeläget att i sammanhanget framhålla målet för elmarknadspolitik, dvs. att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång på el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Detta innebär en strävan mot en väl fungerande marknad med ett effektivt resursutnyttjande och en effektiv prisbildning. Målet omfattar även en vidareutveckling av den gemensamma elmarknaden i Norden inklusive en fortsatt satsning på harmonisering av regler och ett utökat samarbete mellan de nordiska länderna. Utvecklingen av elmarknaderna i Sveriges grannländer samt förstärkningar av överföringskapaciteten ökar också förutsättningarna för en utökad handel med råkraft mellan Norden och kontinenten. Det är samtidigt angeläget att regelverket kring elmarknaden kontinuerligt granskas och vidareutvecklas för att skapa en effektivare marknad. Energimarknadsinspektionen och Konkurrensverket är i det avseendet centrala aktörer. En effektiv tillsyn av den icke konkurrensutsatta delen av elmarknaden, dvs. nätverksamheten, är en viktig uppgift för Energimarknadsinspektionen.

För att öka förståelsen för elmarknadens funktion och Energimarknadsinspektionens roll som tillsynsmyndighet har inspektionen haft regeringens uppdrag att analysera aktuella frågor angående övervakning och insyn på elmarknaden. I en rapport föreslogs bl.a. att regeringen bör se över uppdraget för Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät. Vidare säger sig inspektionen ha för avsikt att under 2011 påbörja en undersökning som syftar till att utreda orsakerna till konsumenternas låga förtroende för elmarknaden. En analys av elmarknaden ur ett konsumentperspektiv har nyligen gjorts av Konsumentverket. Förslagen i Energimarknadsinspektionens rapport bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att föregripa detta beredningsarbete.

När det gäller förbättrade förutsättningar för att ansluta småskalig förnybar elproduktion till elnätet hänvisar utskottet till sina tidigare uttalanden kring dessa frågor med innebörden att mer småskalig förnybar elproduktion är en viktig pusselbit i arbetet med att öka andelen förnybar el. Utskottet vill dessutom påminna om att dessa frågor har nära anknytning till de överväganden om nettomätning, timmätning och smarta elnät som har behandlats tidigare i betänkandet.

Med det anförda avstyrks samtliga motioner som är aktuella i avsnittet i berörda delar.

Vissa övriga elmarknadsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motioner som tar upp diverse elmarknadspolitiska frågor. Utskottet hänvisar bl.a. till att likalydande eller snarlika motioner har varit föremål för riksdagsbehandling så sent som förra året.

Motionerna

Klimatförändringarna med stormar liknande Gudrun och Per kommer att öka påfrestningarna på våra luftledningarna, sägs det i motion 2010/11: N236 (M). Nu finns teknik för att klara stora elleveranser i markkabel, och Sverige bör därför överväga att successivt byta ut luftledningar mot markkabel. Sverige behöver sina åker- och skogsmarker till värdefull mat- och skogsproduktion.

I motion 2010/11:N284 (M) konstateras att rätten till avbrottsersättning enligt ellagen kan medföra en rad problematiska scenarier och snedvridande gynnanden. Ett långsiktigt missgynnande av mindre bolag med många landsbygds kunder kan innebära att antalet sådana bolag minskar. Motionärerna anser att lagstiftningen bör omarbetas så att orättvisa effekter inte uppstår.

I motion 2010/11:N294 (M) erinras om att reglerna om samredovisning i ellagen syftar till att utjämna elnätstarifferna i glest befolkade områden med höga överföringskostnader jämfört med tarifferna i mer tätbebyggda områden där överföringskostnaderna är lägre. Enligt motionären finns det kommuner som har ansökt om samråd hos Energimarknadsinspektionen vid ärenden om samredovisning men som då fått svar från myndigheten att det inte finns någon skyldighet att hålla samråd vid dessa ärenden. Motionären befarar att elnätsföretagen kan utnyttja sin monopolställning då Energimarknadsinspektionen inte bjuder in till samråd. Myndighetsbeslut som kan innebära stora ekonomiska konsekvenser bör, enligt motionären, i likhet med frågor om tekniska förändringar föregås av att synpunkter tas in från den berörda kommunen. Ellagen bör därför kompletteras med ett krav på samråd vid ärenden som rör samredovisning av elnätsavgifter.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

När en motion liknande motion 2010/11:N284 (M) om differentierad avbrottsersättning behandlades i utskottet våren 2010 konstaterades att denna fråga hade varit föremål för riksdagens ställningstagande vid flera tidigare tillfällen. Vid det senaste tillfället refererade utskottet bl.a. ett frågesvar från näringsminister Maud Olofsson (fr. 2009/10:333). Där erinrade näringsministern om att regeringen i propositionen Förhandsprövning av nättariffer (prop. 2008/09:141) hade uttalat avsikten att följa upp den nuvarande regleringen om avbrottsersättning och, om det fanns anledning, utreda om reglerna om avbrottsersättning ska förändras. Ministern understök att regeringen följer hur bestämmelserna om avbrottsersättning fungerar i praktiken. Denna uppföljning kan eventuellt leda till att regeringen låter utreda behovet av förändringar av dessa bestämmelser. Mot den bakgrunden ansåg utskottet att ett uttalande från riksdagen i linje med vad som efterfrågades i den motion som då var aktuell kunde undvaras. Motionen avstyrktes.

En motion om samredovisning av koncessionsområden liknande den aktuella motionen 2010/11:N294 (M) avstyrktes av utskottet våren 2009 (bet. 2008/09:NU26). Vid det tillfället redovisades gällande regler på området, dvs. att nätmyndigheten (Energimarknadsinspektionen) enligt ellagen (3 kap. 3 §) ska besluta att en nätkoncessionshavares samtliga områden som ligger geografiskt nära varandra ska redovisas samlat, om inte områdena sammantagna utgör en olämplig enhet för nätverksamhet. Regeln om samredovisning beslutades av riksdagen våren 2002 (prop. 2001/02:56, bet. 2001/02:NU9) för att främja en utjämning av nättarifferna mellan tätort och glesbygd.

Luftledning och markkabel

I motion 2010/11:N236 (M) förordas att luftledningarna byts ut mot markkabel. I sammanhanget kan noteras att Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om leverans kvalitet (EIFS 2010:4) träder i kraft den 1 juli 2011. Föreskriften har tagits fram som en följd av de krav som ställts på leveranssäkerheten i propositionen Leveranssäkra elnät (prop. 2005/06:27). Föreskriften innehåller dels ett utökat funktionskrav, utöver ellagens grundläggande krav att avbrottstiden aldrig ska överstiga 24 timmar, dels ett krav på att träd inte ska kunna falla mot framför allt regionnätledningarna och förorsaka elavbrott.

Energimarknadsinspektionen redovisar årligen en rapport om leveranssäkerheten i de svenska elnäten. Den senaste rapporten kom våren 2010 och omfattade statistik och analys av elavbrotten i de svenska elnäten 1998–2008 (EIR 2010:05). Med leveranssäkerhet avses sannolikheten att el kan överföras till elanvändaren utan avbrott.

Av rapporten framgår att leveranssäkerheten har varit relativt oförändrad under perioden 1998–2008, med undantag för regionnäten i de högre spänningsnivåerna där en gradvis förbättring har skett under de senaste tio åren. Samtidigt anser myndigheten att leveranssäkerheten i Sverige är relativt god. I tätorter råder totalt sett acceptabla nivåer på leveranssäkerheten. I glesbygdsnäten är leveranssäkerheten emellertid sämre och mer varierande. Energimarknadsinspektionen bedömer att det är väderkänsligheten hos de oisolerade luftledningsnäten som ger upphov till huvuddelen av variationerna i leveranssäkerheten.

I Energimarknadsinspektionens årsredovisning för 2010 konstateras att tillsynen över leverans kvaliteten under verksamhetsåret visade att de långa avbrotten fortsätter att minska kraftigt som ett resultat av trädskring, nedgrävning och isolering av ledningarna.

Enligt uppgift från Energimarknadsinspektionen kommer nästa årliga rapport om leveranssäkerheten i elnäten att presenteras i december 2011. Då nätföretagen fr.o.m. 2010 rapporterar in avbrottsdata på kundnivå blir det lättare för Energimarknadsinspektionen att följa upp leveranssäkerheten på ett mer tillförlitligt sätt. Den kommande rapporten kommer därmed att kunna ge en mer detaljerad bild av leverans kvaliteten än de föregående.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att flera av de motioner som tas upp i detta avsnitt i likalydande eller snarlik lydelse har avslagits tidigare av riksdagen under de senaste åren. Utskottet anser inte att det tillkommit några sådana fakta eller omständigheter som gör att det finns skäl för utskottet att denna gång tillstyrka någon av motionerna.

När det gäller frågan om leverans kvalitet noterar utskottet att förutsättningarna för att kunna bedöma denna variabel kommer att öka med den kommande redovisningen av avbrottsstatistik på kundnivå.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Beslutande myndighet vid förhandsprövning av nättariffer för stamnätet, punkt 1 (S, V)

av Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring av ellagen (1997:857) såvitt avser 5 kap. 3 och 10–17 §§ och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N6 yrkandena 1 och 2 samt avslår proposition 2010/11:70 punkt 3 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att det finns skäl att resa frågetecken kring elmarknadens funktion. Under de senaste två vintrarna har vi sett kraftiga prisstegringar som ett resultat av halvtomma vattenmagasin, låga temperaturer och kärnkraftverk som går på halvfart. Tvivel finns också bland såväl industri- som hushållskunder kring hur väl konkurrensen på elmarknaden fungerar.

Ett nytt inslag på elmarknaden som har mött kritik är den modell för förhandsprövning av nättariffer som har utarbetats av Energimarknadsinspektionen och som ska börja tillämpas från det kommande årsskiftet. Vi anser att det redan nu är nödvändigt med en oberoende granskning av den modell Energimarknadsinspektionen har tagit fram. Sättet att värdera nätföretagens anläggningstillgångar kan exempelvis få negativa konsekvenser för elkonsumenterna, och en lämpligt utformad modell måste på ett bättre sätt beakta elnätets karaktär av att vara naturliga monopol.

Vi är också av den uppfattningen att stamnätets stora betydelse i elförsörjningssammanhang inte får förringas. Detta avspeglas redan i dag av att det är riksdagen som fastställer Svenska kraftnäts årliga investeringsbudget. Mot den bakgrunden, och med beaktande av att vi även förordar en översyn av tillsynsmyndighetens nya nättariffmodell, är vi inte beredda att ställa oss bakom förslaget i propositionen om att flytta över ansvaret för att fastställa intäktsramen för stamnätet från regeringen till Energimarknads-

inspektionen. Vi delar alltså inte regeringens tolkning av det reviderade elmarknadsdirektivet som går ut på att det inte lämnar något utrymme för att låta beslutanderätten ligga kvar hos regeringen.

Med det anförda avstyrks propositionen i denna del samtidigt som motion 2010/11:N6 (S) tillstyrks i motsvarande del. Yrkandet om en granskning av Energimarknadsinspektionens nya tillsynsmodell för nättariffer i samma motion tillstyrks också.

2. Smarta elnät samt mätning och debitering av el, punkt 3 (S, MP, V)

av Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S), Lise Nordin (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:N329 yrkandena 1–4, 2010/11:N369 yrkandena 2 och 5 samt 2010/11:N437 yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna 2010/11:N218, 2010/11:N237, 2010/11:N254 och 2010/11:N309.

Ställningstagande

Genom att göra det enklare och mer lönsamt med småskalig elproduktion ökar förutsättningarna för att Sverige ska kunna uppfylla sina åtaganden när det gäller förnybar energiproduktion. Vind- och solel kan med fördel produceras i små anläggningar. Därigenom minskar beroendet av icke förnybar el samtidigt som de stora elbolagens dominerande ställning på elmarknaden försvagas. Egen produktion av el uppmärksammar även hushållen på vilka konsekvenser produktion och konsumtion av el får och uppmuntrar därmed också till hushållning med energi. De småskaliga elproducenternas roll som ambassadörer för en inriktning mot förnybar energi såväl i Sverige som utomlands får inte underskattas. Sverige kan här bidra med system- och teknikutveckling på energiområdet som kan bli mycket värdefull i framtiden.

Det snabbaste och mest effektiva sättet att öka intresset för egenproducerad el är att ge alla mindre elleverantörer rätt till nettomätning. Vi anser att det redan nu finns grund för riksdagen att uttala sig till förmån för tim- och nettomätning av el i linje med vad som föreslås i motionerna 2010/11:N329 (MP), 2010/11:N437 (MP) och 2010/11:N369 (V). Vidare är det vår uppfattning att tiden för kvittning av konsumtion och produktion ska förlängas till att gälla kvartalsvis. På så sätt ges betydligt bättre förutsättningar för enskilda producenter att under kvartalet vara nettokonsument.

En lagstadgad rätt till nettomätning gör också att man som elabonnet slipper att vara beroende av de lokala elnätsbolagens goda vilja att erbjuda nettomätning.

För att öka produktionen av småskalig förnybar el utöver vad som är möjligt med enbart nettomätning behövs också kompletterande styrmedel. Ett s.k. fastprissystem bör därför prövas. Det finns också skäl att, i likhet med vad som föreslås i motion 2010/11:N437 (MP), överväga möjligheterna att låta elnätsavgifterna bli en del av det rörliga elpriset.

Med det anförda tillstyrks motionerna 2010/11:N329 (MP), 2010/11:N437 (MP) och 2010/11:N369 (V) i berörda delar. Övriga motioner i avsnittet avstyrks.

3. Elmarknadens funktion och utveckling, punkt 4 (S, V)

av Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N6 yrkande 4 och avslår motionerna 2010/11:N304, 2010/11:N313, 2010/11:N331, 2010/11:N351 och 2010/11:N385.

Ställningstagande

Utvecklingen under de två senaste vintrarna väcker en del frågetecken kring elmarknadens funktion. Kraftiga elprisökningar till följd av tomma vattenmagasin och utslagen kärnkraftsproduktion har bidragit till detta samtidigt som det växer en betydande misstro mot elbolagen och deras stora vinster under dessa förhållanden. Förtroendet för elmarknaden sviktar på ett oroväckande sätt. Även tillsynsmyndigheten Energimarknadsinspektionens roll och uppgifter har varit föremål för diskussion inte minst till följd av myndighetens agerande i frågan om förhandsprövning av nättariffer.

Mot bakgrund av situationen på elmarknaden finner vi, i likhet med vad som sägs i motion 2010/11:N6 (S), det högst motiverat att det görs en bred översyn av Energimarknadsinspektionens roll och uppgifter. Översynen bör även omfatta en analys av hur myndigheten har valt att tolka sitt uppdrag under de tre år som gått sedan den bildades. Vi anser att elkonsumenternas intressen av låga och förutsägbara elkostnader måste tillgodoses på ett betydligt bättre sätt än i dag på den svenska elmarknaden, och detta kräver en väl fungerande tillsynsmyndighet. I nuläget finns en del övrigt att önska i det avseendet.

Med det anförda tillstyrks den nyssnämnda motionen i berörd del.
Övriga motioner i avsnittet avstyrks.

Särskilt yttrande

Lagförslagen i övrigt, punkt 2 (S)

Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S) och Ingemar Nilsson (S) anför:

I vår kommittémotion 2010/11:N6 (S) yrkar vi avslag på den del av propositionen (kap. 29) som gäller definitionen av den s.k. intäktsram som är en central del i systemet för förhandsprövning av nättariffer. Under ärendets beredning har vi emellertid fått ta del av mer utförliga uppgifter om detta förslag och dess konsekvenser än de som finns redovisade i propositionen. Den breddade informationen gör att vi nu väljer att inte reservera oss mot utskottsmajoritetens uppfattning i denna del.

Samtidigt vill vi understryka vikten av att den oberoende granskning av den nya modellen för förhandsprövning av nättariffer, som vi också förordar i vår motion, särskilt uppmärksammar frågor som sammanhänger med det aktuella förslaget om intäktsramens definition. Vi befarar att det inte helt klart avgränsade begreppet ”intäkter från nätverksamheten” kan leda till att irrelevanta intäkter tillåts påverka intäktsramen på ett sådant sätt att kundkollektivet i slutänden drabbas av ökade kostnader. Enligt vår uppfattning finns det en risk för korssubventionering då många nätbolag ingår i koncerner där även konkurrensutsatta verksamheter som elhandel och elproduktion ingår. En tillämpning av de nya bestämmelserna som visar sig få sådana konsekvenser kan vi inte acceptera.

I vår motion föreslår vi även – i ett yrkande som behandlas på annan plats i detta betänkande – att det genomförs en bred översyn av Energi-marknadsinspektionens roll och uppgifter. Myndighetens granskning av nätföretagens intäktsramar är då en viktig del som bör belysas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2010/11:70 Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas :

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om certifiering av stamnätsföretag för el.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om certifiering av vissa naturgasföretag.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

Följdmotionen

2010/11:N6 av Lars Johansson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en oberoende översyn av principmodellen för elnätstariffer.
2. Riksdagen avslår förslaget om att tillsynsmyndigheten, Energimarknadsinspektionen, ska fastställa intäktsramen även när det gäller stamnätet (Svenska kraftnät).
3. Riksdagen avslår förslaget till förändringar i ellagen, som vidgar tolkningen av vilka intäkter som ska kunna ingå i intäktsramen under en tillsynsperiod.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en genomgripande översyn av Energimarknadsinspektionens roll och uppgifter.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:N218 av Hans Backman m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nordisk harmonisering av regelverken för bl.a. leverantörbyten och mätning för att förbättra slutkundsmarknaden och avregleringen av marknaden för elmätare.

2010/11:N236 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att byta ut luftledningar mot markkabel.

2010/11:N237 av Lars Tysklind m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för en övergång till smart timvis elmätning genom en effektivare användning av Internet.

2010/11:N254 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att elmärmonopolet bör avskaffas.

2010/11:N284 av Gunnar Axén och Andreas Norlén (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en differentierad avbrottsersättning.

2010/11:N294 av Malin Löfsjögård (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på samråd vid ärenden som rör samrådsredovining av elnätsavgifter.

2010/11:N304 av Louise Malmström och Thomas Strand (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över ellagstiftningen för att uppmuntra små anläggningar.

2010/11:N309 av Eliza Roszkowska Öberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om smarta IT-lösningar för smarta elnät.

2010/11:N313 av Adnan Dibrani och Hans Hoff (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn och en bättre kontroll av elmarknaden.

2010/11:N329 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med ett lagförslag som ger alla mindre elleverantörer rätt till nettomätning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nettomätningen ska regleras kvartalsvis.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mindre elproducenter som levererar mer än sin egen elkonsumention ej avkrävs att betala nätavgift i efterhand.

4. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med ett lagförslag om ett system med fast pris på el levererad från små anläggningar för förnybar elproduktion.

2010/11:N331 av Otto von Arnold (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av användningen av gemensamma elcertifikat.

2010/11:N351 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett regelverk som förenklar förutsättningarna för småskalig elproduktion inom denna mandatperiod.

2010/11:N369 av Kent Persson m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla mindre elleverantörer ska få rätt att sälja el till nätet genom s.k. nettomätning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett fastprissystem för leveranser av förnybar el bör prövas och utredas skyndsamt.

2010/11:N385 av Sven-Erik Bucht och Leif Pettersson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över elmarknaden och taxekonstruktioner.

2010/11:N437 av Lise Nordin m.fl. (MP):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nätavgiften för eldistribution bör slopas och läggas in i det rörliga elpriset.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att timmätning av el bör införas i alla hushåll.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om certifiering av stamnätsföretag för el

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av stamnätsföretag.

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003².

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i ellagen (1997:857).

Med tredje land avses länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-området).

Beslutande myndighet

3 § Frågor om certifiering enligt denna lag prövas av nätmyndigheten.

2 kap. Krav på certifiering

1 § Ett stamnätsföretag får inte bedriva överföring av el i stamledningar utan certifiering enligt denna lag.

2 § Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva överföring av el i stamledningar om kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857) är uppfyllda.

I fråga om en person från tredje land, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).

² EUT L 211, 14.8.2009, s. 15 (Celex 32009R0714).

3 kap. Certifiering i förhållande till EES-området

Anknytning till tredje land

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, gäller bestämmelserna i 4 kap. i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Inledande prövning

2 § En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om nätmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

En certifiering ska gälla först från det att nätmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

3 § Nätmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering enligt 2 § till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om certifieringen.

Nätmyndighetens slutliga beslut

4 § Av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009 framgår att nätmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut i fråga om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från Europeiska kommissionen och att nätmyndighetens beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Omprövning av certifiering

5 § Ett certifierat stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om företaget uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

6 § Nätmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 5 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller
3. om det annars finns anledning att anta att ett stamnätsföretag inte uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

7 § Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om stamnätsföretaget inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

8 § Ett omprövningsärende ska handläggas skyndsamt. Om nätmyndigheten inte har meddelat ett beslut i ärendet inom fyra månader från det att

en anmälan enligt 5 § eller en begäran från Europeiska kommissionen kom in till myndigheten, ska certifieringen anses bestå.

Om certifieringen inte återkallas vid en prövning enligt första stycket, ska nätmyndigheten utan dröjsmål anmäla detta till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter i ärendet.

I artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009 finns bestämmelser som gäller nätmyndighetens slutliga beslut i omprövningsärendet.

Begäran om uppgifter

9 § Europeiska kommissionen och nätmyndigheten får begära att från ett stamnätsföretag eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med el få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

4 kap. Certifiering i förhållande till tredje land

Inledande prövning

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska nätmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Nätmyndigheten ska utan dröjsmål skicka utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

2 § Nätmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857), och
2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Nätmyndighetens slutliga beslut

3 § Nätmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har tagit emot en begäran enligt 2 §. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

4 § En certifiering ska gälla från det att nätmyndigheten har meddelat beslut enligt 3 §.

Omprövning av certifiering

5 § Ett stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över stamnätsföretaget eller stamnätet.

6 § Nätmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan enligt 5 §.

I ett omprövningsärende ska 1–3 §§ tillämpas. Det som föreskrivs där om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 5 §.

7 § Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven enligt 2 kap. 2 § inte längre är uppfyllda.

5 kap. Tillsyn och överklagande

Tillsyn

1 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att stamnätsföretag följer denna lag.

2 § Nätmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

3 § Följande beslut av nätmyndigheten får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut att inte bevilja certifiering enligt 3 kap.,
2. beslut att återkalla en certifiering enligt 3 kap., och
3. beslut om föreläggande enligt 2 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

4 § Nätmyndighetens beslut enligt 4 kap. att inte bevilja certifiering eller att återkalla en certifiering får överklagas hos regeringen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 2 § andra stycket, 3 kap. 1 §, 4 kap. och 5 kap. 4 § tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till nätmyndigheten efter den 2 mars 2013.

3. Ett stamnätsföretag får fortsätta att bedriva överföring av el i stamledningar till och med utgången av augusti månad 2011 eller, om företaget har ansökt om certifiering före den tidpunkten, till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft trots att kravet i 2 kap. 1 § inte är uppfyllt.

2 Förslag till lag om certifiering av vissa naturgasföretag

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av transmissionsnätsoperatörer. Det som sägs i lagen om en transmissionsnätsoperatör gäller även den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet.

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005².

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i naturgaslagen (2005:403).

Med tredje land avses länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-området).

Tillsyns- och beslutsmyndighet

3 § Den myndighet som utövar tillsyn över att 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403) följs är tillsynsmyndighet enligt denna lag.

4 § Frågor om certifiering enligt denna lag prövas av tillsynsmyndigheten.

2 kap. Krav på certifiering

1 § En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar utan certifiering enligt denna lag. Detta gäller inte högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

Även den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet ska vara certifierad.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).

² EUT L 211, 14.8.2009, s. 36 (Celex 32009R0715).

2 § Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva överföring av naturgas i högtrycksledning eller har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet, om kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403) är uppfyllda.

I fråga om en person från tredje land, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

3 kap. Certifiering i förhållande till EES-området

Anknytning till tredje land

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, gäller bestämmelserna i 4 kap. i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Inledande prövning

2 § En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

En certifiering ska gälla först från det att tillsynsmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

Ett beslut om certifiering får förenas med villkor. Dessa ska framgå av beslutet.

3 § Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering enligt 2 § till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om certifieringen.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

4 § Av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 framgår att tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut i fråga om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från Europeiska kommissionen och att beslutet och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Omprövning av certifiering

5 § En certifierad transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om transmissionsnätsoperatören uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

6 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 5 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller
3. om det annars finns anledning att anta att en transmissionsnätsoperatör inte uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

7 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering, om transmissionsnätsoperatören inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

8 § Ett omprövningsärende ska handläggas skyndsamt. Om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i ärendet inom fyra månader från det att en anmälan enligt 5 § eller en begäran från Europeiska kommissionen kom in till myndigheten, ska certifieringen anses bestå.

Om certifieringen inte återkallas vid en prövning enligt första stycket, ska tillsynsmyndigheten utan dröjsmål anmäla detta till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter i ärendet.

I artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 finns bestämmelser som gäller tillsynsmyndighetens slutliga beslut i omprövningsärendet.

Begäran om uppgifter

9 § Europeiska kommissionen och tillsynsmyndigheten får begära att från en transmissionsnätsoperatör eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

4 kap. Certifiering i förhållande till tredje land

Inledande prövning

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska tillsynsmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål skicka utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

2 § Tillsynsmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403), och
2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

3 § Tillsynsmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har tagit emot en begäran enligt 2 §. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

4 § En certifiering ska gälla från det att tillsynsmyndigheten har meddelat beslut enligt 3 §.

Omprövning av certifiering

5 § En transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över transmissionsnätsoperatören eller dennes transmissionsledning.

6 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan enligt 5 §.

I ett omprövningsärende ska 1–3 §§ tillämpas. Det som föreskrivs där om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 5 §.

7 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven enligt 2 kap. 2 § inte längre är uppfyllda.

5 kap. Tillsyn och överklagande

Tillsyn

1 § Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över att transmissionsnätsoperatörer följer denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

3 § Följande beslut av tillsynsmyndigheten får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut att inte bevilja certifiering enligt 3 kap.,
 2. beslut om villkor som meddelas i samband med att tillsynsmyndigheten avgör ärendet enligt artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009,
 3. beslut att återkalla en certifiering enligt 3 kap., och
 4. beslut om föreläggande enligt 2 §.
- Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

4 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt 4 kap. att inte bevilja certifiering eller att återkalla en certifiering får överklagas hos regeringen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.
 2. Bestämmelserna i 2 kap. 2 § andra stycket, 3 kap. 1 §, 4 kap. och 5 kap. 4 § tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till tillsynsmyndigheten efter den 2 mars 2013.
 3. En transmissionsnätsoperatör får fortsätta att bedriva överföring av naturgas i högtrycksledning till och med utgången av augusti månad 2011 eller, om transmissionsnätsoperatören har ansökt om certifiering före den tidpunkten, till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft trots att kravet i 2 kap. 1 § inte är uppfyllt.

3 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)²

dels att 5 kap. 18 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 5 kap. 18 § ska utgå,

dels att 1 kap. 5 a §, 2 kap. 10 §, 3 kap. 1 a och 17 §§, 5 kap. 3, 10–17, 20 och 21 §§, 8 kap. 6 och 9 §§ och 12 kap. 1, 1 a och 3 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas nitton nya paragrafer, 1 kap. 5 b §, 3 kap. 1 f–1 k, 17 a och 23 §§, 11 kap. 13–20 §§, 12 kap. 1 b och 14 §§, samt närmast före 3 kap. 23 §, 11 kap. 13 och 15–20 §§ och 12 kap. 14 § nya rubriker av följande lydelse,

dels att det i lagen närmast före 5 kap. 19 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Verkan av beslut”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 a §³

Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära *genom nättariffer* under en tillsynsperiod.

Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära *från nätverksamheten* under en tillsynsperiod.

5 b §

Med stamnätsföretag avses i denna lag den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav.

2 kap.

10 §⁴

Nätkoncession får beviljas endast den som från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. Nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom det begärda området.

Nätkoncession för en utlandsförbindelse får beviljas och innehas av endast *den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav* eller en juridisk person där *denne* har ett be-

Nätkoncession för en utlandsförbindelse får beviljas och innehas av endast *ett stamnätsföretag* eller en juridisk person där *ett sådant företag* har ett bestämmande inflytande. Nätkoncession

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).

² Senaste lydelse av 5 kap. 18 § 2009:892.

³ Senaste lydelse 2009:892.

⁴ Senaste lydelse 1998:1651.

stämmande inflytande. Nätkoncession får dock beviljas även andra om ledningen är av mindre betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet.

får dock beviljas även andra om ledningen är av mindre betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet.

3 kap.

1 a §⁵

En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el.

En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el.
Ett stamnätsföretag får inte heller bedriva produktion av eller handel med naturgas.

Utan hinder av första stycket får produktion av el bedrivas tillsammans med nätverksamhet av samma juridiska person, om produktionen

1. uteslutande är avsedd att täcka nätförluster, eller
2. sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott.

1 f §

Ett stamnätsföretag ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

1 g §

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett stamnätsföretag.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett stamnätsföretag, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

⁵ Senaste lydelse 2005:1110.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos ett stamnätsföretag, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

1 h §

Det som anges i 1 g § gäller inte kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.

Det som anges i 1 g § första och andra styckena om företag som bedriver produktion av eller handel med el gäller inte en elanvändare som själv producerar eller levererar el eller ensam eller tillsammans med någon annan kontrollerar ett företag som bedriver sådan verksamhet, förutsatt att elanvändaren är nettoförbrukare och värdet av den el som denne säljer till någon annan är obetydligt i förhållande till övrig näringsverksamhet.

Vid tillämpningen av andra stycket ska elanvändaren anses vara nettoförbrukare om den genomsnittliga elförbrukningen är större än produktionen per år räknat. I produktionen ska vid beräkningen ingå den el elanvändaren själv producerar och dennes andel i den el som produceras av ett företag som elanvändaren kontrollerar ensam eller tillsammans med någon annan.

1 i §

Bestämmelserna i 1 f och 1 g §§ hindrar inte att ett stamnätsföretag bedriver sådan produktion av el som avses i 1 a § andra stycket eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av stamnätsföretagets ledningsnät.

1 j §

En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning i ett stamnätsföretag får inte samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el med undantag för ett sådant produktionsföretag som avses i 1 i §.

1 k §

Om ett stamnätsföretag ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med el, får åtgärder som vidtas av företaget i koncernen för att säkerställa att kraven i 1 f, 1 g och 1 j §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från stamnätsföretaget till ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

17 §⁶

Den som har nätkoncession skall upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.

Av övervakningsplanen skall det framgå vilka åtgärder som skall vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen skall särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål skall uppnås.

Ett företag som bedriver nätverksamhet och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ska upprätta en övervakningsplan och se till att planen följs.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som ska vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen ska särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål ska uppnås.

⁶ Senaste lydelse 2005:404.

Koncessionshavaren skall årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt planen. Rapporten skall offentliggöras samt ges in till nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen och om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

17 a §

Ett nätföretag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan enligt 17 § ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att planen upprättas och följs. Nätföretaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till nätmyndigheten. Nätföretaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Kommunikation med elanvändare och allmänheten

23 §

Om ett nätföretag och ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda elanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att

det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

5 kap.

3 §⁷

Beslut om fastställande av intäktsramen ska meddelas senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

Nätmyndigheten ska meddela beslut om fastställande av intäktsramen senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

Det ska framgå av beslutet vilka uppgifter och metoder som har använts vid fastställandet av ramen.

10 §⁸

På ansökan av nätkoncessionshavaren om omprövning kan *den beslutande myndigheten* ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden, om det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av intäktsramen vid en omprövning enligt 12 § eller om det annars finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning *enligt första stycket ska lämnas in till nätmyndigheten. Ansökan ska handläggas skyndsamt.*

På ansökan av nätkoncessionshavaren om omprövning kan *nätmyndigheten* ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden, om det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av intäktsramen vid en omprövning enligt 12 § eller om det annars finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning ska handläggas skyndsamt.

11 §⁹

Den beslutande myndigheten ska ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden om

1. den nätkoncessionshavare som beslutet gäller har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter som i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek,

2. beslutet har fattats på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek, eller

3. det annars finns särskilda skäl.

Nätmyndigheten ska ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden om

1. den nätkoncessionshavare som beslutet gäller har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter som i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek,

2. beslutet har fattats på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek, eller

3. det annars finns särskilda skäl.

⁷ Senaste lydelse 2009:892.

⁸ Senaste lydelse 2009:892.

⁹ Senaste lydelse 2009:892.

12 §¹⁰

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka om att intäktsramen för perioden ska ökas.

En ansökan enligt första stycket ska lämnas in till nätmyndigheten. Ansökan ska handläggas skyndsamt.

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka *hos nätmyndigheten* om att intäktsramen för perioden ska ökas.

Ansökan ska handläggas skyndsamt.

13 §¹¹

Den beslutande myndigheten ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut, om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelser inte är ringa.

Om det inte finns särskilda hinder, ska ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen meddelas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om *den beslutande myndigheten* avser att meddela beslut vid en senare tidpunkt, ska nätkoncessionshavaren underrättas om det inom den nämnda tiden. Har en sådan underrättelse inte skett får myndigheten inte meddela ett omprövningsbeslut som är till nackdel för nätkoncessionshavaren.

Nätmyndigheten ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut, om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelser inte är ringa.

Om det inte finns särskilda hinder, ska ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen meddelas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om *nätmyndigheten* avser att meddela beslut vid en senare tidpunkt, ska nätkoncessionshavaren underrättas om det inom den nämnda tiden. Har en sådan underrättelse inte skett får myndigheten inte meddela ett omprövningsbeslut som är till nackdel för nätkoncessionshavaren.

14 §¹²

Vid omprövning enligt 12 eller 13 § ska *den beslutande myndigheten* kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt vid fast-

Vid omprövning enligt 12 eller 13 § ska *nätmyndigheten* kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt vid fast-

¹⁰ Senaste lydelse 2009:892.

¹¹ Senaste lydelse 2009:892.

¹² Senaste lydelse 2009:892.

ställandet av intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande.

ställandet av intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande.

15 §¹³

Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska *den beslutande myndigheten*, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.

Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska *nätmyndigheten*, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.

En ansökan om omprövning ska ha kommit in till nätmyndigheten inom tre månader efter det att domstolens avgörande vunnit laga kraft.

16 §¹⁴

Den beslutande myndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsramen för en tillsynsperiod, om myndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har beslutat om ändring i fråga om en tidigare tillsynsperiod och det avgörandet har vunnit laga kraft.

Nätmyndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsramen för en tillsynsperiod, om myndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har beslutat om ändring i fråga om en tidigare tillsynsperiod och det avgörandet har vunnit laga kraft.

17 §¹⁵

Om det finns särskilda skäl, får *den beslutande myndigheten* på ansökan av en nätkoncessionshavare medge att delar av intäkter under tillsynsperioden tas med i intäktsredovisningen först för senare perioder.

Om det finns särskilda skäl, får *nätmyndigheten* på ansökan av en nätkoncessionshavare medge att delar av intäkter under tillsynsperioden tas med i intäktsredovisningen först för senare perioder.

En ansökan enligt första stycket ska ha kommit in till nätmyndigheten senast tre månader efter den tillsynsperiod då intäkterna uppkommit.

20 §¹⁶

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *genom nättariffer* under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna över-

¹³ Senaste lydelse 2009:892.

¹⁴ Senaste lydelse 2009:892.

¹⁵ Senaste lydelse 2009:892.

¹⁶ Senaste lydelse 2009:892.

eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

stigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

21 §¹⁷

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *genom nättariffer* under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.

Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av nätkoncessionshavarens samlade intäkter *genom nättariffer* som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensränta enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av femton procentenheter.

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.

Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av nätkoncessionshavarens samlade intäkter *från nätverksamheten* som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensränta enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av femton procentenheter.

8 kap.

6 §¹⁸

En elleverantör, som *skall* börja leverera el i en uttagpunkt *skall omedelbart* anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan *skall* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagpunkten.

En elleverantör *som övertar* leveranserna till en elanvändare i dennes uttagpunkt *får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. I ett sådant fall skall en anmälan enligt första stycket ske senast den*

En elleverantör, som *ska* börja leverera el i en uttagpunkt *eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagpunkt, ska* anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagpunkten. *En anmälan om att börja leverera el ska göras omedelbart.*

En elleverantör *får överta* leveranserna till en elanvändare i dennes uttagpunkt *fyrtion dagar efter* anmälan enligt första stycket.

¹⁷ Senaste lydelse 2009:892.

¹⁸ Senaste lydelse 2006:926.

femtonde dagen i kalendermånaden före övertagandet.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte de elleverantörer som avses i 7 §.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända under rättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela *närmare* föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända under rättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela *ytterligare* föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

9 §¹⁹

Den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagpunkt *får bara göra det* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den elleverantör som enligt 5 § första stycket är leveransskyldig i uttagpunkten *skall* enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av nätkoncession om övertagandet senast en månad innan det *skall* ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagpunkt *skall* börja gälla tidigare än vad som följer av *första* stycket.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt *första* stycket *skall* sända under rättelser i anledning därav enligt

Den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagpunkt *efter en anmälan enligt 6 § första stycket får göra det från och med den dag då elleverantören övertar leveranserna.*

I andra fall får balansansvaret bara övertas från och med den första dagen i en kalendermånad. Den elleverantör som enligt 5 § första stycket är leveransskyldig i uttagpunkten *ska* enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av nätkoncession om övertagandet senast en månad innan det *ska* ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagpunkt *ska* börja gälla tidigare än vad som följer av *andra* stycket.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt *andra* stycket *ska* sända under rättelser i anledning därav enligt

¹⁹ Senaste lydelse 1999:770.

de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

11 kap.

Uppgifter i avtal

13 §

Ett avtal mellan en konsument och en elleverantör ska innehålla uppgifter om

- 1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,*
- 2. elleverantörens åtagande gentemot konsumenten,*
- 3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,*
- 4. var konsumenten kan finna information om elleverantörens priser och övriga villkor,*
- 5. villkoren för fakturering och betalning,*
- 6. den tid som avtalet löper eller om det löper tills vidare,*
- 7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,*
- 8. villkoren för uppsägning av avtalet,*
- 9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,*
- 10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och*
- 11. hur elleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.*

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

14 §

Ett avtal mellan en konsument och en nätkoncessionshavare ska innehålla uppgifter om

1. nätkoncessionshavarens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. nätkoncessionshavarens åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas,

4. var konsumenten kan finna information om nätkoncessionshavarens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. villkoren för uppsägning av avtalet,

7. villkoren för ersättning om nätkoncessionshavaren inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur nätkoncessionshavaren på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Betalningssätt

15 §

En elleverantör får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en elleverantör eller en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen.

Ändrade avtalsvillkor

16 §

En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett

särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet.

De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

Prishöjningar

17 §

När en prishöjning har skett ska konsumenten underrättas om detta i den nästkommande fakturan från elleverantören. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

Information om konsumentens rättigheter

18 §

Elleverantörer och nätkoncessionshavare som träffar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,
2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsumenter och i reklam som vänder sig till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Byte av elleverantör**19 §**

Ett byte av elleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

Vid byte av elleverantör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då den frånträdande elleverantörens leverans upphörde.

Hantering av klagomål**20 §**

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från konsumenter.

12 kap.**1 §²⁰**

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, såvitt avser frågor om elsäkerhet och driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Tillsynen i övrigt över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av nätmyndigheten.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7, 10 och 11 kap. och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7 och 10 kap. samt 11 kap. 1–12 §§ och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003²¹.

²⁰ Senaste lydelse 2006:926.

²¹ EUT L 211, 14.8.2009, s. 15 (Celex 32009R0714).

1 a §²²

Ärenden om undantag enligt artikel 7.1, 7.2 och 7.3 i rådets förordning (EG) nr 1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel prövas av regeringen.

Nätmyndigheten skall utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten skall därvid offentliggöra sitt yttrande.

Ärenden om undantag enligt artikel 17.1, 17.2 och 17.3 i förordning (EG) nr 714/2009 prövas av regeringen.

Nätmyndigheten ska utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten ska i samband med överlämnandet offentliggöra sitt yttrande.

I fall som avses i artikel 17.5 i förordning (EG) nr 714/2009 ska regeringen meddela beslut efter yttrande från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter.

1 b §

I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

3 §²³

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande som avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet eller som avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b § gäller omedelbart.

Ett föreläggande gäller omedelbart, om det

1. avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,

2. avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §, eller

3. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 14 § första stycket.

²² Senaste lydelse 2005:404.

²³ Senaste lydelse 2010:164.

Tidsfrister

14 §

Nätmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att en anmälan kom in till myndigheten om anmälan

1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och

2. innehåller ett påstående att en nätkoncessionshavare inte följer bestämmelser som omfattas av nätmyndighetens tillsyn enligt 1 §.

Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte nätkoncessionshavarens skyldigheter enligt 3 kap. 6 § första stycket, 7 § första stycket, 11 § första och andra styckena, 14 § första stycket och 15 § första stycket samt 4 kap. 10 § första och tredje styckena.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2011 i fråga om 8 kap. 6 och 9 §§, den 1 januari 2012 i fråga om 5 kap. 3 och 10–18 §§ och i övrigt den 1 augusti 2011.

2. Ett stamnätsföretag som har ansökt om certifiering enligt lagen (2011:000) om certifiering av stamnätsföretag för el får bedriva verksamhet utan hinder av 3 kap. 1 f och 1 g §§ till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 2 mars 2012.

4 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om naturgaslagen (2005:403)

dels att 3 kap. 2 och 9 §§, 7 kap. 8 och 9 §§, 9 kap. 1, 3 och 5 §§ och 10 kap. 1, 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas nitton nya paragrafer, 1 kap. 7 a §, 3 kap. 2 a–2 e, 10 och 11 §§, 6 kap. 3 a och 6 §§, 8 kap. 13–20 §§ och 10 kap. 1 a §, samt närmast före 3 kap. 11 § och 8 kap. 13 och 15–20 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

7 a §

Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

3 kap.

2 §

Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva handel med naturgas.

I ett företag som innehar koncession för naturgasledning får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas.

En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva produktion av naturgas eller produktion av eller handel med el.

2 a §

En transmissionsnätsoperatör ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).

2 b §

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en transmissionsnätsoperatör.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över en transmissionsnätsoperatör, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos en transmissionsnätsoperatör, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

2 c §

Det som anges i 2 b § gäller inte kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 2 a § och 2 b § första och andra styckena hindrar inte att en transmissionsnätsoperatör bedriver sådan produktion av el som avses i 3 kap. 1 a § andra stycket ellagen (1997:857) eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av transmissionsnätsoperatörens elektriska ledningsnät.

2 d §

En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning hos en transmissions-

nätsoperatör får inte samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

2 e §

Om en transmissionsnätsoperatör ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med naturgas, får åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 2 a, 2 b och 2 d §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från transmissionsnätsoperatören till ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

9 §

Den som bedriver överföring av naturgas skall upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.

Av övervakningsplanen *skall* det framgå vilka åtgärder som *skall* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *skall* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *skall* uppnås.

Den som bedriver överföring av naturgas skall årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits. Rapporten skall ges in till tillsynsmyndigheten och i samband därmed offentliggöras av ingivaren.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen och om offentliggörandet av den årliga rapporten.*

Ett företag som bedriver överföring av naturgas och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska upprätta en övervakningsplan och se till att planen följs.

Av övervakningsplanen *ska* det framgå vilka åtgärder som *ska* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *ska* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *ska* uppnås.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.*

10 §

Ett företag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan enligt 9 § ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att planen upprättas och följs. Företaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till tillsynsmyndigheten. Företaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Kommunikation med gasförbrukare och allmänheten*11 §*

Om ett företag som bedriver överföring av naturgas och ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda gasförbrukare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

6 kap.*3 a §*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utformningen av tariffer för lagring av naturgas.

6 §

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från de skyldigheter som följer av 5 § i fråga om naturgasledning eller ledningsnät som används för överföring av naturgas utslutande inom ett geografiskt avgränsat område som används för industriell eller kommersiell verksamhet.

7 kap.

8 §

En leverantör av naturgas, som *skall* börja leverera naturgas till en uttagpunkt, *skall omedelbart* anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *skall* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En leverantör av naturgas *som övertar* leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagpunkt *får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. Anmälan enligt första stycket skall därvid ske senast en månad innan övertagandet skall ske.*

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *närmare* föreskrifter om naturgasleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

En leverantör av naturgas, som *ska* börja leverera naturgas till en uttagpunkt *eller överta leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagpunkt, ska* anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten. *En anmälan om att börja leverera naturgas ska göras omedelbart.*

En leverantör av naturgas *får överta* leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagpunkt *fjorton dagar efter anmälan enligt första stycket.*

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *ytterligare* föreskrifter om naturgasleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

9 §²

Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt får bara göra det från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta innehavaren av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt efter en anmälan enligt 8 § första stycket får göra det från och med den dag då naturgasleverantören övertar leveranserna.

I andra fall får balansansvaret bara övertas från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta innehavaren av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av andra stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt andra stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

8 kap.

Uppgifter i avtal

13 §

Ett avtal mellan en konsument och en leverantör av naturgas ska innehålla uppgifter om

1. naturgasleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. naturgasleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

² Senaste lydelse 2009:581.

3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt naturgasleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,

4. var konsumenten kan finna information om naturgasleverantörens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. den tid som avtalet löper eller om det löper tills vidare,

7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om naturgasleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

11. hur naturgasleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

14 §

Ett avtal mellan en konsument och ett företag som bedriver överföring av naturgas ska innehålla uppgifter om

1. företagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. företagets åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas,

4. var konsumenten kan finna information om företagets priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. villkoren för uppsägning av avtalet,

7. villkoren för ersättning om företaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur företaget på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Betalningssätt

15 §

En leverantör av naturgas får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en leverantör av naturgas eller ett företag som bedriver överföring av naturgas tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen.

Ändrade avtalsvillkor

16 §

En naturgasleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Under rättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet.

De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

Prishöjningar*17 §*

När en prishöjning har skett ska konsumenten underrättas om detta i den nästkommande fakturan från naturgasleverantören. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

Information om konsumentens rättigheter*18 §*

Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas som tecknar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

- 1. konsumentens rättigheter,*
- 2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och*
- 3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.*

Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt.

Byte av naturgasleverantör*19 §*

Ett byte av naturgasleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

Vid byte av naturgasleverantör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då den frånträdande naturgasleverantörens leverans upphörde.

Hantering av klagomål*20 §*

Leverantörer av naturgas och företag som bedriver överföring av naturgas ska ha fastställda rutiner

för hanteringen av klagomål från konsumenterna.

9 kap.

1 §

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2, 5, 6, 8 och 9 §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2–2 d, 5, 6 och 8–10 §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

Detsamma gäller den som har ansökt om koncession som avser ett väsentligt utökande av kapaciteten i en befintlig sådan ledning eller anläggning.

Ett beslut om undantag enligt andra stycket får endast avse den utökade kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

3 §

Ett beviljat undantag enligt 1 § *skall* avse en viss bestämd tid.

Ett beslut om undantag *skall* förenas med de villkor som behövs för att säkerställa att kraven i 2 § uppfylls.

I ett beslut om undantag *skall* det anges att *det* kan komma att ändras eller upphävas av Europeiska gemenskapernas kommission.

Ett beviljat undantag enligt 1 § *ska* avse en viss bestämd tid.

Ett beslut om undantag *ska* förenas med de villkor som behövs för att säkerställa att kraven i 2 § uppfylls.

I ett beslut om undantag *ska* det anges att *beslutet* kan komma att ändras eller upphävas *efter begäran* av Europeiska kommissionen.

5 §

Ett beslut om undantag *skall* av regeringen utan dröjsmål anmälas till Europeiska gemenskapernas kommission.

Ett beslut om undantag *ska* av regeringen utan dröjsmål anmälas till Europeiska kommissionen.

10 kap.

1 §³

Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av

1. denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, och

Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av

1. denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, och

³ Senaste lydelse 2008:901.

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1775/2005 av den 28 september 2005 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten.

Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i 7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 och 8 kap.

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005⁴.

Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i 7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, 8 kap. med undantag för 13–20 §§, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 kap.

1 a §

I ett beslut av tillsynsmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 715/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

3 §

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande som har meddelats med anledning av en anmälan enligt 4 § gäller omedelbart.

4 §

Om tillsynsmyndigheten får in en anmälan mot ett naturgasföretag med påstående att företagets anslutningsavgift eller tariff för överföring, lagring eller tillträde till förgasningsanläggning inte är objektiv eller icke-diskriminerande, skall tillsynsmyndigheten fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten. Detsamma gäller vid anmälan mot den systemansvariga myndigheten

Tillsynsmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att en anmälan kom in till myndigheten om anmälan

1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och

2. innehåller ett påstående att en innehavare av en naturgasledning, lagringsanläggning eller förgasningsanläggning inte följer bestämmelser som omfattas av myndighetens tillsyn enligt 1 §.

⁴ EUT L 211, 14.8.2009, s. 36 (Celex 32009R0715).

med påstående att dess balansavtal inte är objektiva eller icke-diskriminerande.

Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får tillsynsmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *skall* kunna avgöras.

Tillsynsmyndighetens beslut gäller omedelbart.

Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får tillsynsmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *ska* kunna avgöras.

Tidsfristerna gäller även vid anmälan mot den systemansvariga myndigheten med påstående att dess balansavtal inte är objektiva eller icke-diskriminerande.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011 utom i fråga om 7 kap. 8 och 9 §§, som träder i kraft den 1 oktober 2011.

2. En transmissionsnätsoperatör som har ansökt om certifiering enligt lagen (2011:000) om certifiering av vissa naturgasföretag får bedriva verksamhet utan hinder av 3 kap. 2 § andra stycket, 2 a och 2 b §§ till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 2 mars 2012.